

**ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VANDENS
TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO
INFRASTRUKTŪROS SPECIALIOJO PLANO
KEITIMAS**

SPRENDINIAI

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS	ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTO PAVADINIMAS	ŠVENČIONIŲ RAJONO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS SPECIALIOJO PLANO KEITIMAS
PLANUOJAMA TERITORIJA	Švenčionių rajono savivaldybės teritorija
TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTO RŪŠIS	SPECIALUSIS
PORŪŠIS	INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO PLANAS
LYGMUO	SAVIVALDYBĖS
ETAPAS	RENGIMO
STADIJA	SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO
DATA	2024

Atestato Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
	Metodinė vadovė	dr. Kristina Gaučė	
TPV0109	PV, GIS PDV	Rūta Skripkienė	
	PDV	dr. Paulina Budrytė	

Turinys

Santrumpos	4
Įvadas	5
1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros modeliai	9
1.1. Aglomeracijos	9
1.2. VVT teritorijos	14
1.3. Sprendinių finansavimo šaltiniai ir įgyvendinimo etapai	20
1.3.1. Priemonės kokybiškam sprendinių įgyvendinimui.....	24
2. Geriamojo vandens išgavimas ir (ar) nuotekų tvarkymas už VVT ribų.....	25
3. Lauko gaisrinio vandentiekio plėtra	25
4. Paviršinių (lietaus) nuotekų surinkimo sistema ir jos plėtra	29
5. Rezervuojamos teritorijos infrastruktūrai ir kt. reikalavimai	30
5.1. Servitutai	32
6. Sprendinių poveikis gamtinei aplinkai ir kultūros vertybėms	33
6.1. Saugomos teritorijos	33
6.2. Kultūros paveldo objektai	37
6.3. Paviršiniai vandens telkiniai ir pakrantės	37
6.4. Vandensaugos tikslų užtikrinimas	38
7. Sprendinių įgyvendinimo rodikliai	39

Santrumpos

AM - Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

GE - gyventojų ekvivalentas

Gyv. - gyventojai

LR - Lietuvos Respublika

NŪ - namų ūkiai

NVĮ - nuotekų valymo įrenginiai

SpP - vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas

Sprendiniai - Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano konkretizuoti sprendiniai

VGĮ - vandens kokybės gerinimo įrenginiai

VVT teritorija - Viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorija

VVT infrastruktūra - Viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra

Išvadas

Specialiojo plano rengimo pagrindas: Švenčionių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. balandžio 30 d. sprendimas Nr. T-60 „Dėl Švenčionių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano keitimo pradžios ir planavimo tikslų“; 2020 m. gegužės 26 d. Švenčionių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-312 patvirtinta „Švenčionių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano keitimo planavimo darbų programa“.

Specialiojo plano organizatorius: Švenčionių rajono savivaldybės administracija.

Planavimo dokumento pavadinimas: Švenčionių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano (toliau - SpP) keitimas.

Teritorijų planavimo rūšis: specialusis planas, inžinerinės infrastruktūros vystymo planas.

Teritorijų planavimo lygmuo: savivaldybės.

Planuojama teritorija: Švenčionių rajono savivaldybės teritorija.

Planavimo tikslai:

- Nustatyti aglomeracijas ir viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijas;
- Nustatyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptis;
- Nustatyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros įgyvendinimo etapus (eigą, eiliškumą) ir finansavimą.

Planavimo uždaviniai:

- Atlikti planuojamoje teritorijoje esančios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros būklės analizę ir pateikti rekomendacijas ir (ar) išvadas dėl būtinybės remontuoti, keisti, modernizuoti ar kitaip atnaujinti esamą infrastruktūrą, tam kad užtikrinti racionalų jų naudojimą, saugų ir kokybišką geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą (9.1 užd.).
- Atsižvelgiant į galiojančio Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir savivaldybės dalių (miestų, miestelių, kaimų) bendrųjų, specialiųjų planų ir plėtros teritorijų detaliųjų planų sprendinius įvertinti numatomas urbanistines plėtros teritorijas ir numatyti geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrai reikalingas teritorijas ir šiai plėtrai reikalingas inžinerinių komunikacinių koridorių teritorijas (9.2 užd.).
- Numatyti planuojamų ir nurodyti esamų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros statinių - vandenviečių, vandentiekio siurblinių, vandens talpyklų, vandentakių, gaisrinių vandentieklių, magistralinių ir skirstomųjų vandentiekio tinklų, lauko nuotakynų, nuotekų siurblinių, nuotekų valyklų ir kitų šios infrastruktūros objektų, vietas (9.3 užd.).
- Numatyti žemės sklypų, suformuotų vandenviečių, artezinių gręžinių ir kitų statinių eksploatavimui, grąžinimą į valstybinio fondo žemę, kai tokie statiniai yra likviduojami dėl sistemų prisijungimo prie centralizuotų tinklų (9.4 užd.).
- Nustatyti aglomeracijų ribas (9.5 užd.).
- Numatyti teritorijas, kuriose taikomas individualus geriamojo vandens išdavimas ir (ar) individualaus nuotekų tvarkymas (9.6 užd.).
- Parengti perspektyvinius infrastruktūros planuojamoje teritorijoje modelius (9.7 užd.).

- Patikslinti nustatytas viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo plėtros kryptis, nurodant plėtros įgyvendinimo etapus ir prioritetus (9.8 užd.).
- Numatyti geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros ir jos vystymui reikalingų teritorijų apsaugos zonas, juostas, specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, nurodyti teritorijas, kurioms šios sąlygos turi būti taikomos ir parengti apsaugos zonų teritorijų ir teritorijų, kurioms taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, brėžinius (schemas) (9.9 užd.).
- Numatyti konkrečias vietas ir plotus žemei visuomenės poreikiams paimti, jei planuojami vandens tiekimo ir nuotekų inžinerinės infrastruktūros statiniai į privačius žemės sklypus (9.10 užd.).
- Numatyti vandens tiekimo ir nuotekų inžinerinei infrastruktūrai įrengti ir eksploatuoti reikalingus servitutus ir pažymėti nustatytus ir Nekilnojamojo turto registre įregistruotus esamus servitutus (9.11 užd.).
- Numatyti lauko gaisrinio vandentiekio, skirto pastatams gesinti, tinklų ir statinių sprendinius (9.12 užd.).
- Parengti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano sprendinių įgyvendinimo rodiklius (9.13 užd.).

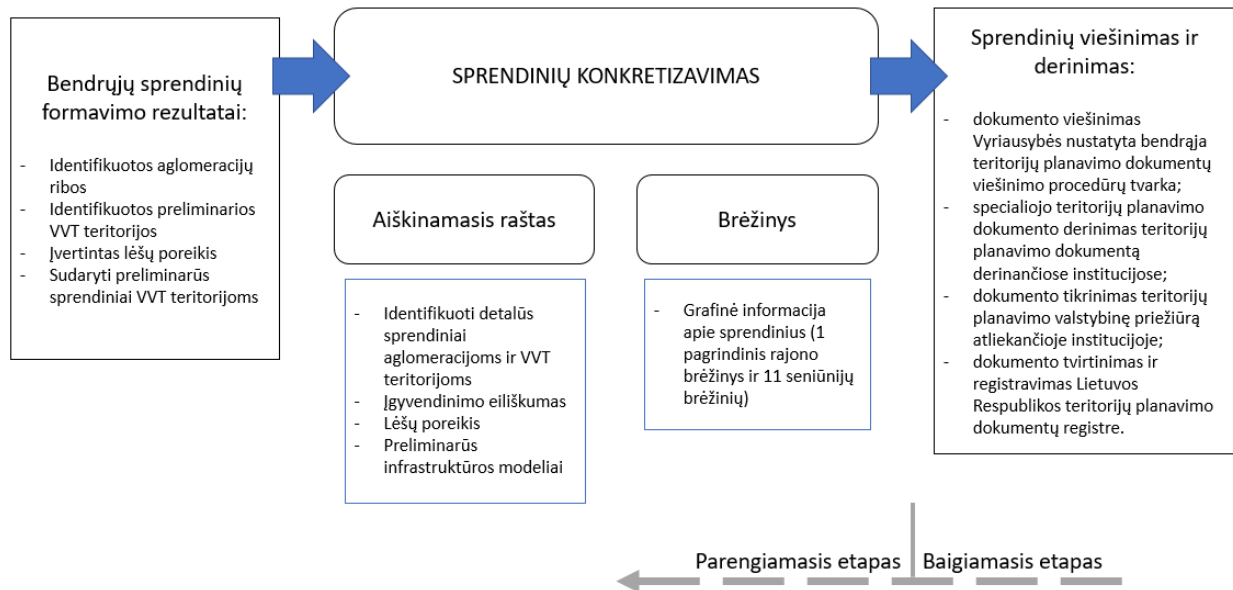
Planavimo sąlygas pateikė:

- Aplinkos apsaugos agentūra (REG144604, 2020-06-17)
- Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (REG145357, 2020-06-25)
- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (REG145389, 2020-06-25)
- Sirvėtos regioninio parko direkcija (REG145514, 2020-06-26)
- UAB "Pabradės komunalinis ūkis" (REG146076, 2020-07-02)
- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (REG146077, 2020-07-02)
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (REG155549, 2020-10-08)
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (REG155755, 2020-10-08)
- Uždaroji akcinė bendrovė "Vilniaus vandenys" (REG170075, 2021-02-25)

Specialiojo plano keitimo sprendiniai - aiškinamasis raštas:

Švenčionių rajono savivaldybės teritorijos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano (toliau - SpP) keitimo sprendinių stadija yra skirta konkretizuoti ir detalizuoti koncepcijos stadijoje numatytiems sprendiniams, sudaryti sprendinių įgyvendinimo eiliškumą. SpP keitimo sprendiniuose pateikiami miestų aglomeracijų ir gyvenviečių VVT teritorijų detalūs sprendiniai ir jų įgyvendinimo prioritetai bei aptariamoms priemonėms skirtos gyventojų skatinimui naudotis esamomis ir planuojamomis centralizuotomis sistemomis. Vėliau savivaldybės administracija ir/ar viešasis vandens tiekėjas galės pasirinkti, kuriuos iš šių pasiūlymų taikyti konkrečiose situacijose.

Sprendinių rengimo metu turės būti parengti ir su atsakingomis institucijomis suderinti dokumentai - SpP keitimo sprendinių aiškinamasis raštas su jį papildančia grafine medžiaga (brėžiniais; 1+11).

pav. 1. SpP keitimo sprendinių konkretizavimo stadija.

Sprendinių aiškinamojo rašto objektai:

- Aglomeracijos (gyvenvietės, kuriose buitinėms nuotekoms susidaro didesnis nei 2000 GE):
 - Infrastruktūra reikalinga pasiekti direktyvos dėl miesto nuotekų valymo (91/271/EEB) reikalavimus;
 - Prioritetų, skirtų infrastruktūros įgyvendinimui, eiliškumas;
 - Numatomas lėšų poreikis;
 - Numatomi aglomeracijų reglamentai.
- Mažosios gyvenvietės (gyvenvietės, kuriose susidaro mažesnis nei 2000 GE, tačiau gyventojų skaičius yra didesnis nei 50 gyventojų)
 - Sudaromas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros įgyvendinimas ir eiliškumas;
 - Numatomas lėšų poreikis;
 - Numatomi VVT teritorijų reglamentai.
- Unifikuota rajono vizija vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje:
 - Numatomos infrastruktūros plėtros kryptys, įgyvendinimo etapai (eiga, eiliškumas) ir finansavimo šaltiniai, identifikuojamos teritorijos pagal planuojamą apsirūpinimo būdą ir kt.
 - Numatomi reglamentai lauko gaisrinio vandentiekio infrastruktūrai.
 - Numatomi reglamentai paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūrai.

2019 m. sausio mėn. Europos Komisija pateikė Lietuvai pagrįstą nuomonę dėl miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimų nevykdymo. Lietuva turi užtikrinti, kad aglomeracijose didesnės kaip 2000 GE:

- ne mažiau kaip 98 proc. nuotekų būtų surenkama centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis;
- likusios nuotekos tvarkomos individualiose sistemose, kurios užtikrina tokį patį aplinkos apsaugos lygį kaip ir surenkant, valant nuotekas aglomeracijos nuotekų valymo įrenginiuose.

Sprendinių konkretizavimo stadijoje yra parengti brėžiniai:

- Švenčionių rajono sprendinių brėžinys (M 1:50000);
- Seniūnijų ir jose esančių gyvenviečių detalizacijos (seniūnija M 1:50000, gyvenvietės M 1:10000). Vienuolikos brėžinių rinkinys.

Sprendinių brėžiniuose yra pateikiama grafinė sprendinių informacija - siūlomos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros vietos, aglomeracijų ir VVT teritorijų ribos. Nesant galimybės aiškiai išreikšti sprendinių grafinės dalies savivaldybės lygmens specialiojo plano planuojamoje teritorijoje Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-636 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. lapkričio 6 d. įsakymo Nr. D1-885 redakcija), nurodytu masteliu, brėžiniai yra rengiami seniūnijų administracinėse ribose smulkesniu masteliu M1:10 000. Tačiau, net ir šio mastelio brėžinių 1-ame milimetre yra vaizduojama 10 m, todėl savivaldybės lygmens specialiojo plano brėžiniuose nėra galimybės vizualizuoti servitutų, o sprendiniuose yra aprašomi atvejai, kuomet nustatomi servitutai.

Specialiojo plano keitime nauji tinklai numatomi gatvių raudonųjų linijų ribose. Dalis numatomos inžinerinės infrastruktūros yra išsidėsčiusi šalia valstybinės reikšmės kelių, kuriems taikomos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu nurodomos apsaugos zonos. Nauji tinklai turi būti įrengiami už kelių juostų ribų. Tai - vienas iš atvejų, kuomet už kelių juostų ribų tiesiant tinklus suformuotuose žemės sklypuose turi būti nustatomi servitutai inžinerinės infrastruktūros tinklams tiesti ir eksploatuoti. Servitutai nustatomi Civilinio kodekso nustatytais pagrindais ir jų klausimas, jei inžinerinių tinklų įrengimas nėra įmanomas raudonųjų linijų ribose, ar įrengiamas už valstybinės reikšmės kelių juostų ribos, turi būti sprendžiamas kito detalumo dokumentuose (žemesnio lygmens teritorijų planavimo, žemės valdos projektuose, techninio projektavimo metu), suderinant konkrečius įrengimo sprendimus su valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčia institucija.

Žemės servitutai registruojami/naikinami vadovaujantis LR Žemės įstatymo (Žin.1994, Nr.34-620 su vėlesniais pakeitimais) 23 straipsniu ir LR Vyriausybės 2004 m. spalio 14 d. nutarimu Nr.1289 "Dėl žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklių patvirtinimo" (Žin.2004, Nr.153-5579 su vėlesniais pakeitimais) bei Civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo, priimto 2000 m. liepos 18 d. Lietuvos Respublikos Seimo (įstatymo Nr. VIII-1864) (su vėlesniais įstatymo pakeitimais), ketvirtojoje knygoje nustatytais atvejais bei tvarka. Inžinerinės infrastruktūros apsaugos zonos galioja veiklos apribojimai bei taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, vadovaujantis 2019 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtu Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu Nr. XIII-2166.

Grafinei ir kitai vizualinei medžiagai parengti naudoti duomenų šaltiniai:

- © Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos;
- Georeferencinio pagrindo kadastro erdvinių duomenų rinkinys (GRPK);
- Kultūros vertybių registras © Kultūros paveldo departamentas;
- © Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija;
- Adresų registras VĮ „Registruų centras“;
- Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastras © Valstybinė miškų tarnyba;
- Žemės gelmių registras © Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos;
- Potvynių grėsmės žemėlapių informacija © Aplinkos apsaugos agentūra.

Visa informacija surinkta naudojantis duomenų bazės www.geoportal.lt prieiga ar kreipiantis tiesiogiai į duomenis valdančias institucijas.

Pagrindiniai duomenų šaltiniai rengiant Specialiojo plano keitimą - LR Aplinkos ministerija, Lietuvos statistikos departamentas, Švenčionių rajono savivaldybės administracija. Informaciją skaičiavimams taip pat teikė UAB „Vilniaus vandenys“ ir UAB „Pabradės komunalinis ūkis“.

1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros modeliai

1.1. Aglomeracijos

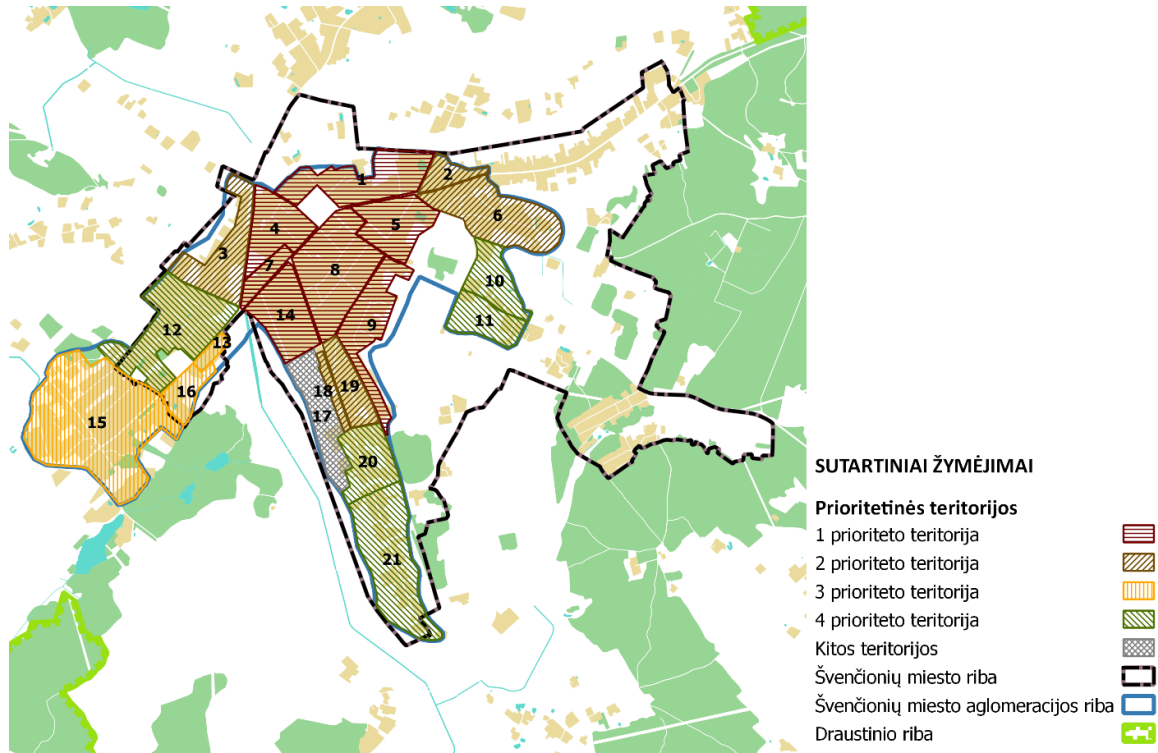
Aglomeracijos ribų tikslinimas buvo atliktas keliapakopiu būdu. Jis buvo detalai aptartas ir jo rezultatai pristatyti bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje (žr. Konceptijos aiškinamasis raštas ir brėžinys, Ekonominių skaičiavimų ir aplinkosauginio vertinimo ataskaita). Aglomeracijų riboms buvo pritarta 2021 m. balandžio 14 d. Švenčionių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-102.

Aglomeracijų ribos pavaizduotos žemiau pateikiamose schemose (žr. pav. 2, pav. 3, pav. 4). Schemose taip pat yra išskirtos skirtingų prioritetų teritorijos, kurios diferencijuotos pagal gyventojų koncentravimąsi jose, bei kurios buvo vertintos pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių 2 priedo reikalavimus aglomeracijų ribų nustatymo metu.

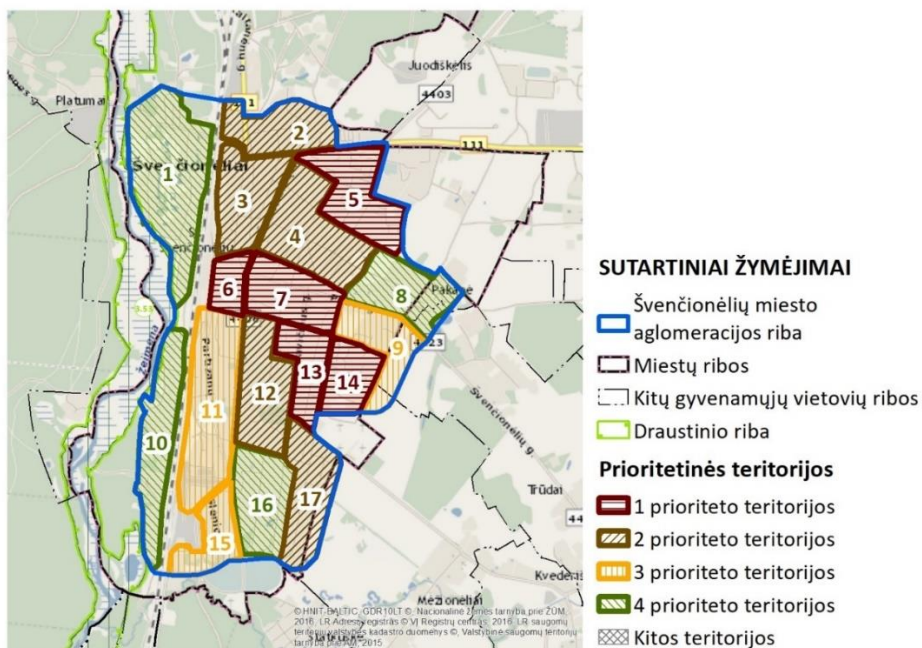
Sprendinių konkretizavimo stadijoje, rengiant specialiojo plano sprendinius, informacija apie Miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimų įgyvendinimą yra atnaujinama pagal naujausius gyventojų registro, nuotekų užterštumo, esamo prisijungimo prie centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų masto bei numatomų prijungti naujų vartotojų duomenis (vertinami 2022 metų duomenys).

Aglomeracijose planuojama infrastruktūra įgyvendinama panaudojant INVEGA (buv. VIPA) Vandentvarkos fondo kvietimų paramą, savivaldybės biudžeto lėšas bei kitus finansinius šaltinius. Investicinių projektų metu parengtus projektinius pasiūlymus buvo siekiama įgyvendinti iki 2023 m. pabaigos. Šiai dienai visuose projektuose statybos darbai yra baigti, vykdomos statybos užbaigimo procedūros, statinių registravimas.

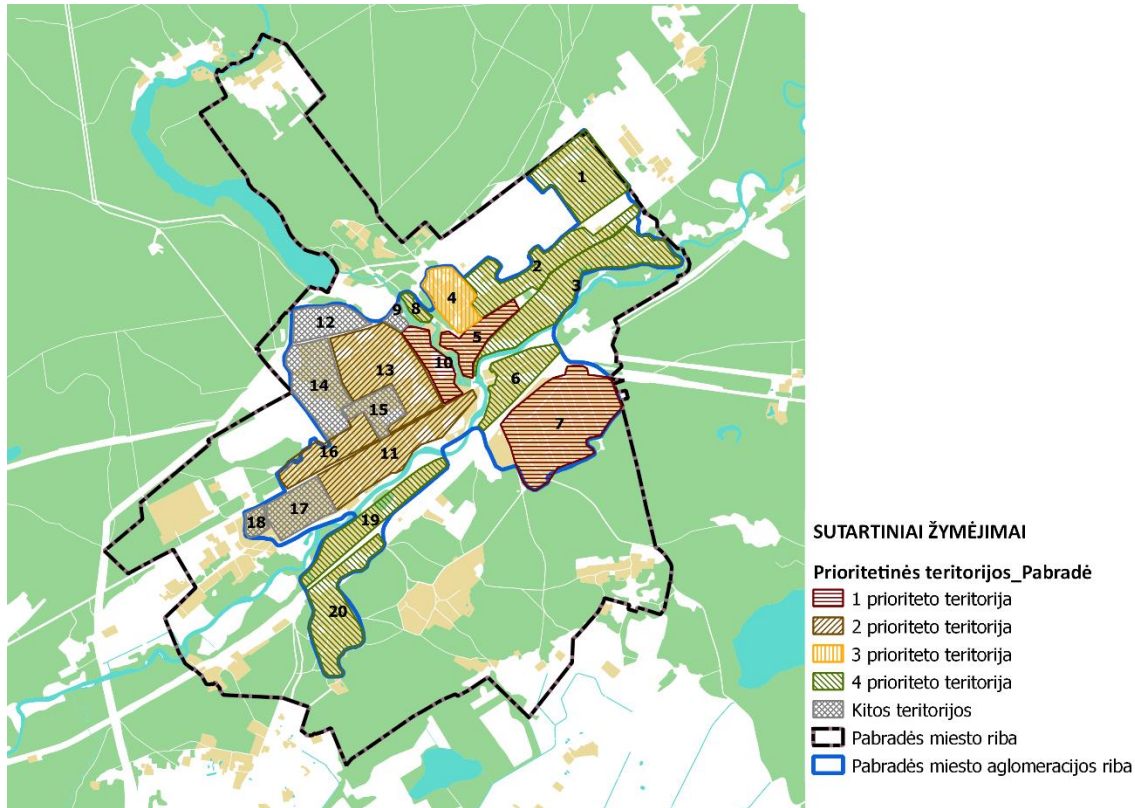
Šie sprendiniai turi aukščiausią įgyvendinimo prioritetą, todėl jie įgyvendinami pirmieji. Tačiau plečiantis miestų urbanizuotoms teritorijoms turi būti įgyvendinami vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo plėtros projektai skirti užtikrinti susidarantį poreikį, t. y. aglomeracijose formuojant naujus gyvenamuosius kvartalus, juose tiesiant gatves turi būti įrengta ir vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, siekiant išlaikyti minimaliai reikalaujamą 98 proc. nuotekų surinkimą centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis.

pav. 2. Švenčionių miesto aglomeracijos ribos ir prioritetai (Šaltinis: Autoriai)

pav. 3. Švenčionėlių miesto aglomeracijos ribos ir prioritetai (Šaltinis: Autoriai)

pav. 4. Pabradės miesto aglomeracijos ribos ir prioritetai (Šaltinis: Autoriai)

Visose Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje nustatytoje aglomeracijoje yra siekiama, kad centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis būtų surenkama mažiausiai 98 proc. aglomeracijose susidarančių nuotekų, taip pat siekiama sudaryti sąlygas, jog 98 proc. aglomeracijos gyventojų turėtų galimybę prisijungti prie šių sistemų ir būtų užtikrintas Miesto nuotekų valymo direktyvos (91/271/EEB) reikalavimų įvykdymas. Lentelėje yra pateikiama informacija apie esamą situaciją (vertinti 2022 m. duomenys) Švenčionių rajono miestų (Švenčionių, Švenčionėlių ir Pabradės) aglomeracijose (žr. lentelė 1). Šioje lentelėje taip pat yra pateikta informacija apie neprišijungusių prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų gyventojų skaičių (4-6 stulpeliai). Dalis gyventojų (7 stulpelis) jau yra išreiškę norą gauti centralizuoto vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo paslaugas ir „Nuotekų surinkimo tinklų plėtros“ projektais bus prijungiami prie centralizuotų nuotekų tvarkymo sistemų. Esamos būklės ir bendrųjų sprendinių rengimo metu paaikškėjo tendencija, kad dalis gyventojų turi galimybes naudotis esama nuotekų surinkimo sistema, nes gyvena šalia centralizuotų nuotekų surinkimo tinklų, tačiau dėl įvairių priežasčių, tame tarpe ir finansinių, prie nuotekų surinkimo tinklų nesijungia. Įgyvendinant šiuo metu rengiamus nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtros projektus, prijungiamų prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų gyventojų skaičius reikšmingai išaugs, tačiau papildomas dėmesys turi būti skirtas visuomenės švietimui skatinančiam atsakingą vartojimą ir keliančiam ekologinę savimonę. SpP keitime yra teikiami siūlymai kaip savivaldybė galėtų papildomomis priemonėmis paskatinti gyventojus naudotis centralizuotomis vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis. Jie aptariami 1.3.1 skyriuje.

Siekiant, kiek įmanoma tiksliau nustatyti miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimų įgyvendinimą, sprendinių konkretizavimo stadijoje įvertinti per laikotarpį nuo koncepcijos patvirtinimo atlikti darbai ir rodikliai:

1. *Nustatant aglomeracijos dydį, atnaujinta gyventojų skaičiaus aglomeracijose informacija.* Gyventojų skaičius kiekvienoje aglomeracijoje vertintas pagal 2022 m. adresuose, patenkančiuose į atitinkamą aglomeraciją, registruotų gyventojų skaičių, ir atmetant būstuose, per metus sunaudojančiuose itin mažą elektros energijos kiekį (iki 1000 kWh), teorinį prisiregistravusių gyventojų skaičius. Šie būstai nėra vertinami kaip būstai, kuriuose gyvenama nuolat.
2. *Nustatant aglomeracijos dydį, atnaujintas gyventojų ekvivalentas.* Gyventojų ekvivalentas apskaičiuotas pagal žemiau pateikiamą formulę, įvertinus viešai prieinamus ar susijusių institucijų pateiktus rodiklius:
 - 2.1 nuotekų užterštumą pagal BDS5, mg/l;
 - 2.2 vidutinį paros nuotekų debitą, m³/d;
 - 2.3 BDS₅ normą, g/žm./d

$$GE = \frac{X_{BDS} \cdot Q_{dvid}}{n_{BDS}}, \text{ žm}$$

3. *Neprijungtų prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų gyventojų skaičius aglomeracijose* nustatytas iš gyventojų skaičiaus aglomeracijose atėmus prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų prisijungusių gyventojų skaičių, kuris buvo apskaičiuojamas vertinant esamų nuotekų tinklų informaciją, atitinkamoje aglomeracijoje esamų vartotojų adresuose 2022 m. registruotą gyventojų skaičių.
4. *„Nuotekų surinkimo tinklų plėtros“ projektai prijungiamų prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų gyventojų skaičius* nustatytas pagal INVEGA (buv. VIPA) Vandentvarkos fondo remiamais projektais prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų numatomus prijungti būstus bei juose 2022 m. registruotą gyventojų skaičių.

lentelė 1. Informacija apie direktyvos 91/271/EEB reikalavimų įgyvendinimą

Aglomeracijos pavadinimas	Aglomeracijos dydis		Neprijungtų gyv. prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų skaičius		Neprijungtų gyv. prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų dalis	„Nuotekų surinkimo tinklų plėtros“ projektai prijungiamų prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų gyv. skaičius	
	Gyv. skaičius ¹	Gyv. ekvivalentas	Gyv. skaičius	Gyv. ekvivalentas	%	Gyv. skaičius	Gyv. ekvivalentas
1	2	3	4	5	6	7	8
Švenčionys	3431	4954	626	626	18,3%	517	517
Švenčionėliai	3954	8686	883	883	22,3%	724	724
Pabradė	3750	6870	1312	1312	35,0%	1093	1093

PASTABOS:

¹ - Objektviame gyventojų skaičiaus kiekvienoje aglomeracijoje nustatymui buvo gauti AB „Energijos skirstymo operatorius“ (trumpinys - ESO) duomenys apie kiekvienoje aglomeracijoje esančių būstų, per metus sunaudojančių iki 1000 kWh elektros energijos kiekį, bendrą skaičių, kuris buvo dauginamas iš vidutinio gyventojų skaičiaus būste, ir atimamas iš bendro aglomeracijoje registruotų gyventojų skaičiaus. Vidutinis gyventojų skaičius viename būste buvo nustatomas įvertinus adresuose, patenkančiuose į atitinkamą aglomeraciją, registruotų gyventojų skaičiaus ir būstų skaičiaus santykį.

Aglomeracijos dydis (Gyv. ekvivalentas (3) + Neprijungtų gyv. prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų gyv. ekvivalentas (5)):

Švenčionių aglomeracijoje - 5580 GE

Švenčionėlių aglomeracijoje - 9569 GE

Pabradės aglomeracijoje - 8182 GE

Siekiant 98 proc. nuotekų surinkimo centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis viso turi būti prijungtas gyventojų ekvivalentas (Agglomeracijos dydžio rodiklis dauginamas iš 98 %):

Švenčionių aglomeracijoje - 5469 GE

Švenčionėlių aglomeracijoje - 9378 GE

Pabradės aglomeracijoje - 8018 GE

Prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų reikia prijungti:

Švenčionių aglomeracijoje - 515 gyventojų

Švenčionėlių aglomeracijoje - 692 gyventojus

Pabradės aglomeracijoje - 1148 gyventojus

Pagal INVEGA (buv. VIPA) Vandentvarkos fondo remiamus ir kt. projektus (pvz. LIFE) prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų bus prijungti:

Švenčionių aglomeracijoje - 517 gyventojų

Švenčionėlių aglomeracijoje - 724 gyventojai

Pabradės aglomeracijoje - 1093 gyventojai

Įvertinus aglomeracijos dydžio informaciją, siekiamo 98 proc. nuotekų surinkimo centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis reikalavimus, atitinkamai tam reikiama prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų prijungti gyventojų skaičių, pilnai įgyvendinus Vandentvarkos fondo remiamus projektus pagal projektais prijungiamų gyventojų skaičių Švenčionėlių aglomeracijoje bus pasiektas 98,4 proc., Švenčionių aglomeracijoje - 98 proc. nuotekų surinkimas centralizuotai. Tačiau, siekiant Miestų nuotekų valymo direktyvos reikalavimų užtikrinimo Pabradės aglomeracijoje, išlieka poreikis prijungti dar 36-37 būstus (55 gyventojus).

Pažymėtina, kad Pabradės aglomeracijoje apie 120 būstų, kurie šiai dienai nėra prisijungę ir šiai dienai dar nėra pareiškę iniciatyvos jungtis prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų, yra išsidėstę prie esamų nuotekų surinkimo tinklų (t. y. būstai išsidėstę apie 15 m atstumu nuo esamo nuotekų tinklo) ir teoriškai turi galimybę prisijungti prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų. Juose registruoti 164 gyventojai, todėl yra vertinama, kad Miestų nuotekų valymo direktyvos reikalavimų užtikrinimas yra įmanomas be papildomų reikšmingų savivaldybės investicijų.

Vartotojų skaičius ir vartotojų tankis yra svarbus vertinant bendrą sistemos būklę ir veiklą bei tikėtiną paslaugų kokybę. Todėl augant gyventojų tankiui, vartotojų skaičiui geriamojo vandens tiekimo, nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistema veikia patikimiau, yra užtikrinama aukštesnė paslaugų kokybė, gerėja optimalus paslaugų ir kainos santykis vartotojams.

Švenčionių rajono miestuose, jų aglomeracijose yra numatoma intensyvi tinklų plėtra. Centralizuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklai bus pasiskirstę visose aglomeracijų teritorijose. Infrastruktūros pasiekiamumas yra gerinamas ne tik plečiant sistemas į atokesnes miestų teritorijas, bet ir tankinant esamus tinklus. Miestų aglomeracijų sprendiniai pateikiami Sprendinių brėžiniuose.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad visuose aglomeracijose naujai planuojamuose vandens tiekimo tinkluose yra svarbi ir gaisrinio vandentiekio plėtra. Sužiedintos vandens tiekimo sistemos numatomos - Adutiškio mstl., Cirkliškio k., Kaltanėnų mstl., Pabradės m., S. Pašaminės k., Svirkų k., Švenčionių m., Švienčionėlių m., Šventos k., gyvenvietėse, iš dalies sužiedintos sistemos yra numatomos Agustavo k., Bačkininkų k., Girdėnų k., Magūnų k., Milkuškų k., Pavoverės k., Reškutėnų k., Sarių k., Zadvarnikų k. gyvenvietėse. Tačiau sistemų sužiedinimas gali būti sukuriamas ir technologiniais būdais. Detalizuojant vandentiekio sistemas turi būti svarstomi būdai trasų sužiedinimui, kurių metu turi būti sprendžiamos ir tikslios gaisrinių hidrantų vietos, kurios turi būti nustatomos techninio projektavimo metu. Svarbu siekti, kad gaisrinio vandentiekio infrastruktūra būtų įrengiama visose naujai planuojamose sužiedintose sistemose (plačiau gaisrinio vandentiekio plėtra yra aptariama 3 skyriuje).

Aglomeracijų teritorijose yra vykdomas ir ateityje turi būti tęsiamas nuotekų susidarymo ir jų išvalymo lygio monitoringas. Šie duomenys yra renkami, analizuojami ir viešai publikuojami Aplinkos apsaugos agentūros prie Aplinkos ministerijos. Švenčionių rajono miestų atveju, nuotekų surinkimo rodikliai indikuoja, kad nuotekų sistema nėra pilnai išplėtota, todėl tikėtina, kad nuotekos yra kaupiamos išgrėbimo duobėse arba individualiose nuotekų valymo įrenginiuose. Tokios situacijos pokyčiai yra būtini dėl socialinių, ekologinių ir politinių priežasčių. SpP keitime yra siūlomi sprendiniai, kurie padės užtikrinti ir palaikyti 98 proc. gyventojų galimybę prisijungti prie vandens tiekimo ir/ar nuotekų surinkimo ir tvarkymo infrastruktūros.

1.2. VVT teritorijos

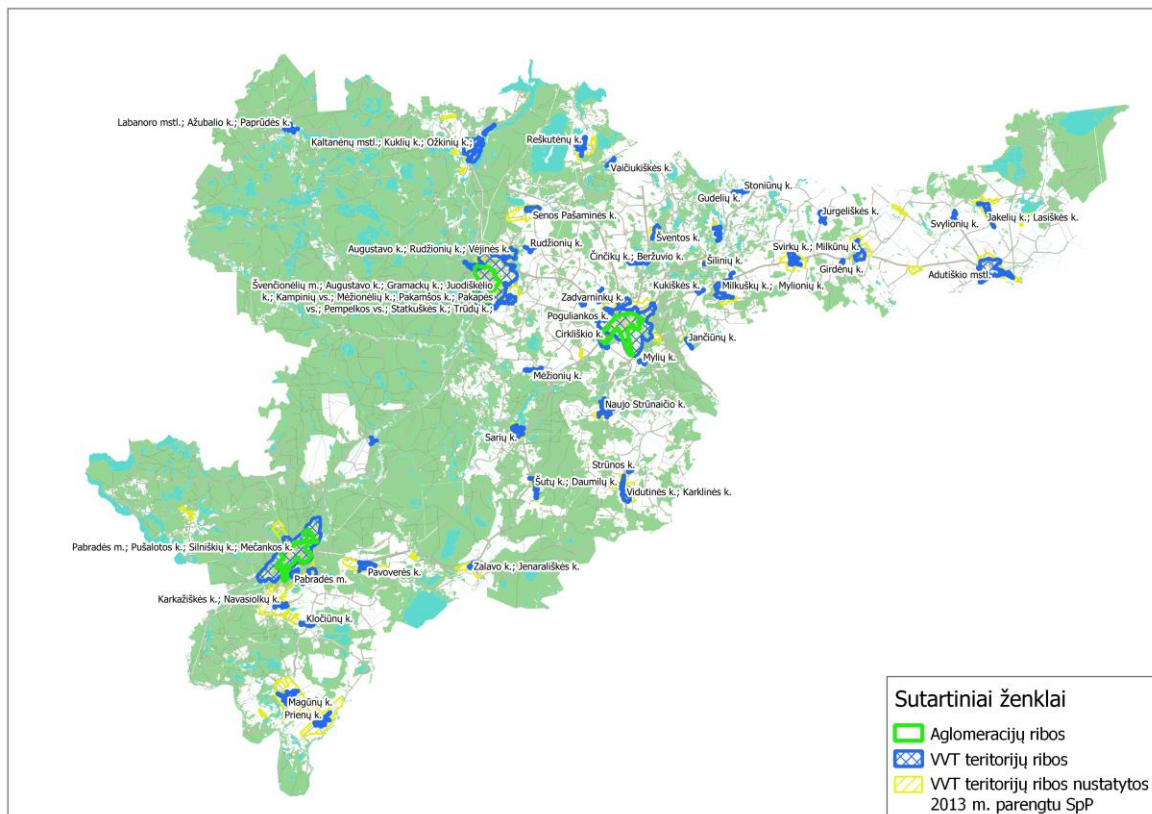
Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje parengtoje koncepcijoje buvo aptartos skirtingos gyvenviečių vystymo alternatyvos. Ankstesniame SpP (patvirtintame 2013 m. vasario 28 d. Švenčionių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-40 „Dėl Švenčionių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano patvirtinimo“) VVT teritorijose išimtinai buvo numatoma taikyti tik centralizuotą vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą.

Esamos infrastruktūros informacija yra pateikiama SpP keitimo esamos būklės aiškinamajame rašte. Svarbiausi, esamos būklės analizės rezultatai parodė, kad:

- Didžioji dalis 2013 m. parengto SpP sprendinių yra neįgyvendinta, išimtį sudaro:
 - 2020 m. pradėtas projektas nuotekų tinklų plėtrai Švenčionėlių mieste;
 - 2019 m. atlikta Švenčionių miesto NVĮ rekonstrukcija;
 - 2019 m. Trūdų kaime atlikta vandens tiekimo tinklų renovacija;
 - 2018 m. Jančiūnų kaime atlikta vandens tiekimo infrastruktūros renovacija;
 - 2018 m. vandentiekio ir nuotekų tinklų renovacija ir plėtra Švenčionių mieste (projektas dar nebaigtas įgyvendinti);
 - 2013 m. SpP numatytų rekonstruoti 51 km esamų vandentiekų tinklų įgyvendintas tik 1 km; iš numatytų naujų 158 km realizuota 11 km; iš suplanuotų naujų 32 gręžinių įrengti 3 vnt.; įrengti 7 VGĮ.
- Vyko tendencingas gyventojų skaičiaus mažėjimas visose gyvenvietėse.
- Vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo paslaugų prieinamumas buvo vidutinis-žemas vertinant viso rajono mastu.
- Gyventojų prisijungimai prie centralizuotos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros vyko vangiai.
- Rajone yra didelė atskirtis tarp vandens tiekimo paslaugų (veikia 36 sistemos) ir nuotekų surinkimo paslaugų (veikia 15 sistemų).

Koncepcijoje VVT teritorijos buvo įvertintos atsižvelgiant į Taisyklėse įvardintą kriterijų - gyventojų skaičių, dėl nuolat mažėjančio gyventojų skaičiaus kai kurios gyvenvietės nebetenkina 50 gyventojų kriterijaus. Taip pat buvo vertinamos skirtingos alternatyvos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrai organizuoti, buvo vertinamas lėšų poreikis kiekvienai iš VVT teritorijų. Rezultate buvo pasirinktos tos alternatyvos, kurios buvo priimtinausias ekonominiu vertinimu. Išimtyms buvo taikomos toms VVT teritorijoms, kurios yra saugomose teritorijose. Šiuo atveju buvo analizuotas galimas poveikis saugomų teritorijų vertybėms. Šiose VVT teritorijose buvo vertinama ne tik ekonominė plėtros įgyvendinimo dalis, bet ir aplinkosauginis kontekstas.

Koncepcijos rengimo stadijoje buvo peržiūrėtos ir atnaujintos VVT teritorijų ribos. Palyginus šiuos rezultatus su 2013 m. SpP sprendiniais, paaiškėjo, kad VVT teritorijų plotas viso rajono mastu sumažėjo beveik dvigubai nuo 8111 ha iki 4309 ha. Sprendinių konkretizavimo stadijoje VVT teritorijos tikslinamos detalesniame mastelyje ir SpP keitime VVT teritorijų ribos yra atnaujintos siekiant, kad jų ribos tikslingai atspindėtų esamą situaciją ir racionaliai pagrindžiamą plėtrą. Atnaujinant VVT teritorijų ribas buvo atsisakoma tų teritorijų, kurios nėra urbanizuotos ir pagal galiojančio teritorijos bendrojo plano sprendinius nebus urbanizuojamos 10-ies metų laikotarpiu. Patikslinus sprendiniais racionalios inžinerinės infrastruktūros (vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo) plėtros teritorijas, šios siekia 3776 ha.

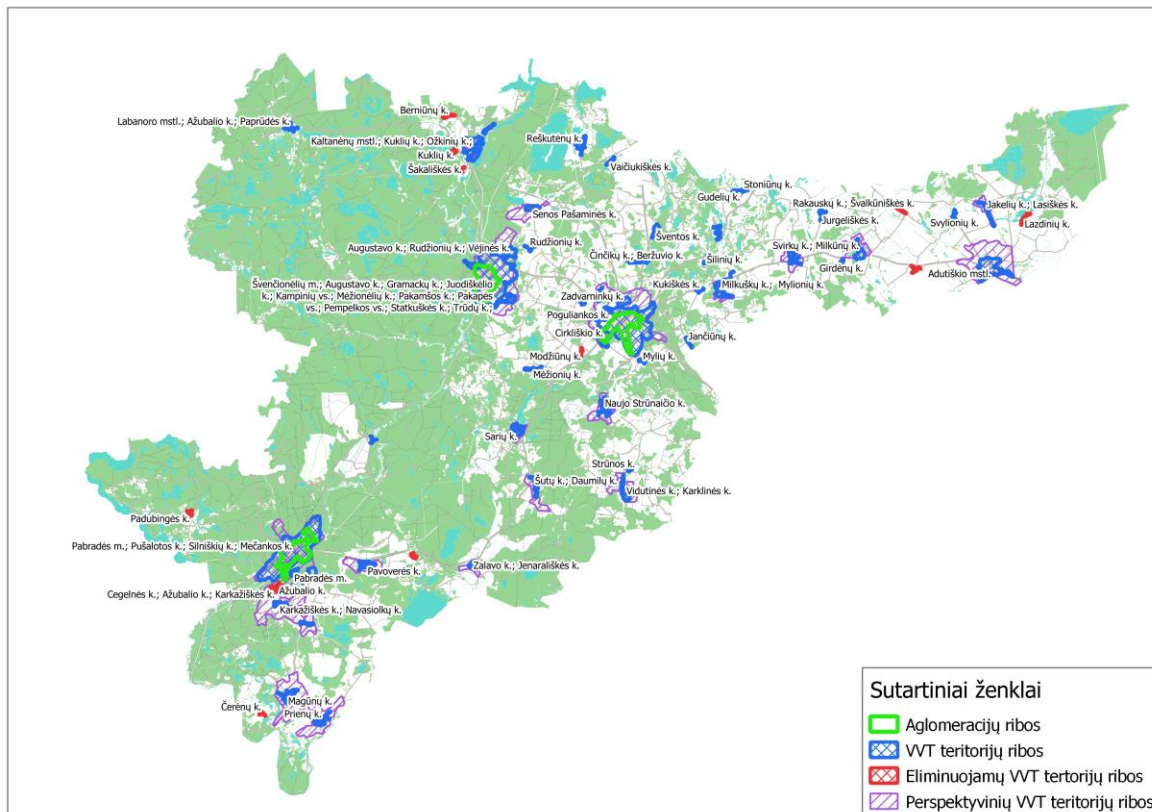

pav. 5. Švenčionių rajone 2013 m. SpP ir SpP keitime numatytos VVT teritorijos (Šaltinis: Autoriai)

SpP glaudžiai susijęs su savivaldybės ir vietovės lygmens kompleksiniais (bendraisiais) teritorijų planavimo dokumentais (nusakančiais urbanizacijos galimybes rajone ir gyvenamųjų vietovių teritorijose, jų priemiesčiuose) urbanizacijos proceso mastu, todėl, keičiantis kompleksinio (bendrojo) teritorijų planavimo dokumentams, sparčiai urbanizuojantis atskiroms teritorijoms,

kurios vertinant šiuo laikotarpiu galiojančius kriterijus neįtrauktos į VVT teritorijas ir/ar aglomeracijos ribas, keičiantis šios rūšies specialiųjų planų taisyklėms ir jose vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei aglomeracijose siekiamų rodiklių suformuotiems reikalavimams, SpP turi būti peržiūrimas ir atnaujinamas. Toks nuolatinis SpP adaptavimas prie besikeičiančios situacijos užtikrins, kad planas atitiktų reikalavimus ir kontekstą.

SpP keitime be racionalios plėtros VVT teritorijų (žr. sprendinių brėžinių žymėjimą „Viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos“) numatytos ir preliminarios plėtros VVT teritorijos (žr. sprendinių brėžinių žymėjimą „Preliminarios plėtros viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos“). Tai tokios teritorijos, kuriose remiantis bendrųjų planų informacija yra numatoma urbanizacijos plėtra, tačiau jose nevyksta sparti urbanizacija, nėra suformuotų susisiekimo komunikacijų ir inžinerinės infrastruktūros koridorių, todėl vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, nesant požymių, jog gyventojų skaičiaus tendencijos kardinaliai keisis (ims augti) ir urbanizacijos mastai reikšmingai kils, šiose teritorijose inžinerinė infrastruktūros plėtra nėra numatoma. Tinklai ir kita infrastruktūra preliminarios plėtros VVT teritorijose, įgyvendinus sprendiniais numatomos infrastruktūros plėtrą racionalios plėtros VVT teritorijose, perspektyvoje gali būti numatoma ir įrengiama su kelių/gatvių infrastruktūros plėtra pagal besiplečiančiose naujai urbanizuojamose teritorijose augančius gyventojų skaičius ir poreikius, kitus ekonomiško, aplinkos apsaugos, socialinės gerovės kriterijus.

pav. 6. Švenčionių rajono aglomeracijų, VVT teritorijų ir perspektyvinės plėtros VVT teritorijų ribos (Šaltinis: Autoriai)

Racionalios VVT ir perspektyvinės plėtros VVT teritorijos yra pavaizduotos paveiksle (žr. pav. 6) bei Sprendinių brėžiniuose. VVT teritorijose SpP bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje rengiant koncepciją buvo įvertintos gyvenvietės ir jų atitikimas VVT teritorijoms keliamiems reikalavimams.

Gyvenvietės, kurių VVT teritorijos neatitiko Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo, priimto 2006 m. liepos 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo, Nr. X-764 (nauja redakcija nuo 2014-11-01: Nr. XII-939, 2014-06-12, paskelbta TAR 2014-06-17, i. k. 2014-07685) trečiojo skirsnio 12 straipsnio 5 p. reikalavimų/kriterijų VVT teritorijų nustatymui, ir jose nėra išplėtotas esama viešojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo infrastruktūra, yra eliminuojamos ir vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo infrastruktūra jose nėra planuojama (žr. sprendinių brėžinių žymėjimą „Eliminuojamos viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos“). Švenčionių rajone eliminuojamos VVT teritorijos yra Ažubalio k., Baliulių k., Cegelnės k., Čerėnų k., Kackonių k., Kuklių k., Lazdinių k., Modžiūnų k., Padubingės k., Rakauskų k./Švalkūniškės k., Šakališkės k., Vaiškūnų k. Ankstesniame SpP dalis mažųjų gyvenviečių pateko į didesnių gyvenviečių VVT teritorijų ribas, tad SpP keitime peržiūrint jų VVT teritorijų ribas, buvo suformuotos atskiros VVT teritorijos ir sudaryti preliminarūs sprendiniai finansiniam poreikiui įvertinti (Ažubalio k. ir Cegelnės k. Pabradės sen., Vaiškūnų k. ir Modžiūnų k. Cirklišio sen.). Tačiau nustatant, kad tokiose teritorijose gyventojų skaičius yra mažesnis nei 50, lėšų poreikis yra didesnis nei 3000 EUR/gyv. yra numatyta šias teritorijas eliminuoti iš VVT teritorijų sąrašo. Vis dėl to rajone yra siūloma taikyti įvairias priemones skirtas visuomenės švietimui ir informavimui apie nuotekų tvarkymo galimybes ir būtinumą.

Rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrai plėsti buvo svarstomos kelios skirtingos alternatyvos - modeliai. Šios alternatyvos buvo nagrinėjamos kiekvienai iš gyvenviečių. Kai kurioms gyvenvietėms buvo pasirinkta taikyti skirtingas alternatyvas vandens tiekimui ir nuotekų tvarkymui. Argumentai kodėl viena ar kita vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo alternatyva buvo parinkta gyvenamajai vietai pateikiami Konceptijos aiškinamajame rašte. Žemiau yra nurodoma informacija apie kiekvienos gyvenvietės vystymo strategiją.

lentelė 2. VVT teritorijų sprendinių vystymo strategijos ir centralizuotos infrastruktūros poreikis pagal gyvenvietes

Gyvenvietė	Gyv. sk.	Pasirinkta vandens tiekimo infrastruktūros vystymo strategija	Pasirinkta nuotekų infrastruktūros vystymo strategija	Vandens tiekimo infrastruktūros sprendiniai			Nuotekų tvarkymo infrastruktūros sprendiniai			
				Vandenvietė ¹	Vandens valymo įrenginiai	Tinklų ilgis, m	NVĮ	Savitakių tinklų ilgis, m	Slėginių tinklų ilgis	Siurblių sk., vnt.
Adučiškio mstl.	612	C	C	-	-	5868	-	11969	705	3
Augustavo k.	101	E	D	-	-	1504	-	4733	887	2
Bačkinių k.	195	C	C	-	-	221	1	3531	117	1
Berniūnų k.	39	C	A	-	1	568	-	-	-	-
Cirklišio k.	478	C	C	-	-	455	-	2796	520	2
Činčių k.	42	C	A	-	1	313	-	-	-	-
Girdėnų k.	50	C	A	-	1	-	-	-	-	-
Grigaliūnų k.	32	C	A	-	-	93	-	-	-	-
Gudelių k.	22	C	A	-	1	260	-	-	-	-
Jakelių k.	102	C	A	-	1	2051	-	-	-	-
Jančiūnų k.	17	C	A	-	1	595	-	-	-	-
Jurgeliškės k.	77	C	C	-	1	-	1	1836	391	1

¹ Skaičius reiškia kiek įrenginių ir/arba kokio ilgio tinklai turės būti įrengti.

Gyvenvietė	Gyv. sk.	Pasirinkta vandens tiekimo infrastruktūros vystymo strategija	Pasirinkta nuotekų infrastruktūros vystymo strategija	Vandens tiekimo infrastruktūros sprendiniai			Nuotekų tvarkymo infrastruktūros sprendiniai			
				Vandenvietė ¹	Vandens valymo įrenginiai	Tinklų ilgis, m	NVĮ	Savitakių tinklų ilgis, m	Slėginių tinklų ilgis	Siurblių sk., vnt.
Kaltanėnų mstl.	216	C	A	-	1	2838	-	-	-	-
Karkažiškės k.	326	C	C	-	-	1260	1	1960	-	-
Karklinės k.	34	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Kločiūnų k.	90	C	A	1	1	1096	-	-	-	-
Kukiškės k.	34	C	A	-	1	229	-	-	-	-
Labanoro mstl.	46	C	A	1	1	2048	-	-	-	-
Magūnų k.	233	C	A	-	-	973	-	-	-	-
Margumiškio k.	43	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Meškerinės k.	54	C	A	-	1	535	-	-	-	-
Mėžionėlių k.	84	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Mėžionių k.	59	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Myliai k.	57	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Milkuškų k.	207	C	C	-	-	941	1	2434	437	1
N. Strūnaičio k.	219	C	C	-	1	1797	1	3439	319	2
Ožkinių k.	60	C	A	1	1	1127	-	-	-	-
Pabradės m.	4571	C	C	-	1	43513	-	33402	3922	15
Pavoverės k.	392	C	C	-	-	1773	-	2370	227	1
Platumų k.	130	C	C	-	1	558	-	1435	-	-
Poguliankos k.	35	D	E	-	-	245	-	983	-	-
Prienų k.	265	C	C	-	1	2258	1	3620	434	2
Ragaučinos k.	64	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Reškutėnų k.	120	C	A	-	1	2130	-	-	-	-
Rudžionių k.	45	C	A	-	1	605	-	-	-	-
Sarių k.	214	C	C	-	-	854	1	1954	348	1
S. Pašaminės k.	273	C	C	-	1	822	-	2213	-	-
Stanislavavo k.	115	C	A	-	1	468	-	-	-	-
Stoniūnų k.	9	C	A	-	-	249	-	-	-	-
Strūnos k.	61	C	A	-	-	90	-	-	-	-
Svylių k.	48	A	A	-	-	-	-	-	-	-
Svirkių k.	255	C	C	-	-	561	1	2832	-	-
Šilinių k.	15	C	A	-	1	-	-	-	-	-
Šutų k.	45	C	A	-	1	1693	-	-	-	-
Švenčionėlių m.	4783	C	C	-	-	17188	-	18917	1850	4
Švenčionių m.	4137	C	C	-	-	18891	-	18271	3383	7
Šventos k.	149	C	C	-	-	913	-	1367	-	-

Gyvenvietė	Gyv. sk.	Pasirinkta vandens tiekimo infrastruktūros vystymo strategija	Pasirinkta nuotekų infrastruktūros vystymo strategija	Vandens tiekimo infrastruktūros sprendiniai			Nuotekų tvarkymo infrastruktūros sprendiniai			
				Vandenvietė ¹	Vandens valymo įrenginiai	Tinklų ilgis, m	NVĮ	Savitakių tinklų ilgis, m	Slėginių tinklų ilgis	Siurblių sk., vnt.
Trūdų k.	289	C	C	-	-	1517	-	2022	-	1
Vaičiukiškės k.	73	C	C	1	1	880	1	817	-	-
Vidutinės k.	183	C	C	-	1	280	1	887	-	-
Zadvarninkų k.	207	C	C	-	1	742	-	2349	590	2
Zalavo k.	124	C	C	1	1	1566	1	1909	282	1
Kt. gyv. vietovėse (tranzitinės atkarpos arba perspektyvoje prijungiant urb. ter. prie esamų sistemų)	-	-	-	-	-	14464	-	8025	4386	-
BENDRAS ilgis, m ar skaičius vnt.				5	20	137032	11	136073	18408	46

Šaltinis: Autoriai

Naujų gręžinių įrengimui yra poreikis šiose gyvenamosiose vietovėse: Adutiškio mstl., Cirklišio k., Zadvarninkų k., Magūnų k., S. Pašaminės k., Trūdų k. Sprendiniais taip pat numatomas objektų statybos poreikis - vandens gerinimo įrenginių Pabradės miesto vandenvietėje (Arnionių g., Pabradės miestas) su papildomais arteziniais gręžiniais.

Lentelėje minimos strategijos (infrastruktūros plėtros modeliai) nusako ar bus vystoma centralizuota sistema, ar geriamojo vandens išgavimas ir/ar nuotekų tvarkymas vyks individualiuoju būdu. Keliose gyvenvietėse buvo numatyta infrastruktūrą prijungti prie jau esamos šalia esančio miesto infrastruktūros (D ir E strategijos): Augustavo k., Poguliankos k.

Esant poreikiui ir galimybėms, numatoma, kad Magūnų k., kuriame susidaro nuo 200 iki 2000 gyventojų ekvivalentą atitinkanti taršos nuotekomis apkrova, galima ir centralizuotosios nuotekų surinkimo sistemos plėtros kryptis (įrengiama nuotekų tvarkymo centralizuotai infrastruktūra: nuotekų surinkimo tinklai ir galima NVĮ statyba), taip pat NVĮ statyba galima Zadvarninkų k.

Koncepcijos aiškinamajame rašte yra pateikiami kiekvienos iš svarstytų alternatyvų aprašai, juose yra nurodyti ir planuojama diegti infrastruktūra bei jos kiekis. Pagal šią informaciją buvo parengta Ekonominių skaičiavimų ir aplinkosauginio vertinimo ataskaita. Ekonominiai skaičiavimai lėmė, kuri alternatyva buvo pasirinkta. Išskyrus tuos atvejus kuomet gyvenvietė pateko į reikšmingas saugomas teritorijas ir kurios yra ypač jautrios konkreitiems buitinių nuotekų tvarkymo sprendiniams ar jų įgyvendinimui. leškant geriausių ir tinkamiausių sprendinių bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje buvo konsultuojamasi ir su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos bei Aplinkos apsaugos agentūra prie Aplinkos ministerijos.

Švenčionių rajone yra įsikūręs Generolo Silvestro Žukausko karinis poligonas, kurio geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo poreikiams tenkinti taip pat yra reikalinga infrastruktūra. Iki šiol šioje teritorijoje susidaranti geriamojo vandens poreikius ir nuotekų tvarkymo klausimus poligono veiklą organizuojančios institucijos sprendė individualiais įrenginiais. Tačiau griežtėjant reikalavimams geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugoms bei susidarant vis didesniui geriamojo vandens poreikiui ir atitinkamai keičiantis susidarantių nuotekų kiekiui yra

numatoma išplėsti centralizuotą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą iki poligono. Tačiau ši teritorija nėra įtraukiama į VVT teritorijas.

Aukščiau pateikiamoje lentelėje yra pateikiami preliminarūs centralizuotos infrastruktūros poreikiai. Tačiau rengiant techninius projektus tinklų ilgai turės būti tikslinami. Tinklai ir jiems priklausanti infrastruktūra turėtų būti įrengiama gatvių raudonųjų linijų ribose. Naujų vandenviečių, NVĮ ir siurblių vietos yra parinktos preliminariai. Tikslios vietos turi būti nustatomas detalaus planavimo ir/ar techninio projektavimo metu. Rajone nėra numatoma likviduoti esamos infrastruktūros objektų. Jeigu projektuojant naujas gyvenviečių sistemas susiformuotų poreikis likviduoti šiuo metu viešojo vandens tiekėjo ir/ar Švenčionių rajono administracijai priklausančią infrastruktūrą, turi būti parengiamas projektas, kuris numato likvidavimo darbus bei jeigu reikia žemės perdavimą valstybiniam žemės fondui.

Įrengus vandens tiekimo infrastruktūrą gyventojai turi būti skatinami atsisakyti individualių gręžinių. Jie turi būti tamponuojami. Tokiu būdu bus mažinama vandeningųjų horizontų užteršimo rizika. Įrengus centralizuotas nuotekų surinkimo sistemas, gyventojai bus raginami ne tik jungtis prie naujų sistemų, bet kartu ir likviduoti turimus individualius nuotekų valymo įrenginius bei išgrėbimo duobes. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ši tiek vandens išgavimo, tiek buitinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra yra privati ir galutinius sprendimus priima šios infrastruktūros turėtojas. Todėl SpP nenumato šių įrenginių likvidavimo ar kitų sprendinių. Savivaldybė šių įrenginių likvidavimo gali siekti nebent ragindama gyventojus arba kompensuodama likvidavimo darbų išlaidas (arba dalį jų).

Svarbu pažymėti, kad turi būti nuolat vykdomi vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklų būklės stebėjimai. Pastebėjus, kad tinklų būklė yra reikšmingai suprastėjusi, turi būti vykdomi savalaikiai rekonstrukcijos darbai. Tokiu atveju senas tinklas, turės būti pakeistas nauju, atnaujinama ir kita susijusi įranga (pvz. hidrantai, šuliniai ir kt.). Rekonstrukcijos darbų metu, tuos tinklus, kurie yra po gatvės važiuojamąja dalimi turi būti siekiama iškelti šalia gatvės, bet neperžengiant gatvės raudonųjų linijų ribų. Šiems sprendiniams įgyvendinti taip pat nėra reikalinga numatyti papildomų teritorijų. Sprendiniais numatomas poreikis nuotekų valymo įrenginių rekonstravimui (Trūdų k. ir Adučiškio mstl.).

Švenčionių rajono gyvenvietėse tolygus gyventojų skaičiaus mažėjimas ir bendras populiacijos „senėjimas“ yra vienas iš pagrindinių iššūkių priimant plėtros sprendimus, ieškant investicijų, vertinant investicijų atsiperkamumą. Preliminarūs ekonominiai skaičiavimai atskleidė, kad dažnose gyvenvietėse investicijos vienam gyventojui peržengia rekomenduotiną 3000 EUR sumą. Vidutinės investicijos siekiant įgyvendinti geriausią prieinamą alternatyvą miesteliams su didesne nei 200 gyventojų populiacija siekia 2000 EUR. Vidutinės investicijos siekiant įgyvendinti geriausią prieinamą alternatyvą mažesniems nei 200 gyventojų turintiems urbanistiniams centrams viršija 3300 EUR vandens tiekimui ir beveik 4000 EUR nuotekų tvarkymui.

1.3. Sprendinių finansavimo šaltiniai ir įgyvendinimo etapai

Vienas pagrindinių vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros finansavimo šaltinių - lėšos, gaunamos už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas. Kiti galimi finansavimo šaltiniai: Europos Sąjungos, valstybės, savivaldybės biudžeto, savivaldybės infrastruktūros valdytojo, teritorijų vystytojų, savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokomis sukauptų lėšų (kurios lieka įgyvendinus Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo 13 straipsnio nuostatas) ir kt. šaltiniai (pvz. kreditai, asmenų įnešamos lėšos ir pan.). Taip pat galimi ir kiti finansavimo šaltiniai, kurie nėra įvardinti specialiajame plane.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptys:

- aglomeracijose išsikeltų siekių įgyvendinimui ir Miestų nuotekų valymo direktyvos reikalavimų siekių užtikrinimui - nuotekų tvarkymo infrastruktūros (tinklų) plėtra pagal vykdomus investicinius projektus ir naujų vartotojų, abonentų prijungimas;
- nuotekų tvarkymo infrastruktūros (tinklų) registravimas, apsaugos zonų įteisinimas;
- neprisijungusių prie nuotekų tvarkymo tinklų būstų, išsidėsčiusių šalia esamos nuotekų tvarkymo infrastruktūros (tinklų) ir turinčių galimybę prisijungti, prijungimo skatinimas;
- geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistemų plėtra Pabradėje, Švenčionyse ir Švenčionėliuose (pagal poreikį ir urbanizacijos mastą bei procesus);
- nuotekų valymo įrenginių inventorizacija, rekonstravimas, remontavimas (pagal poreikį);
- vandens gerinimo įrenginių rekonstravimas, įrengimas (pagal poreikį);
- geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo tinklų rekonstravimas (pagal poreikį);
- geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistemų plėtra, naujų įrengimas gyvenvietėse, kuriose yra 300 ir daugiau gyventojų;
- geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistemų plėtra, naujų įrengimas gyvenvietėse, kuriose yra 150-299 gyventojų;
- geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistemų plėtra, naujų įrengimas mažosiose gyvenvietėse (mažiau nei 150 gyventojų).

SpP sprendiniai buvo sudaromi žvelgiant į 15-os metų perspektyvą. Numatomi trys sprendinių įgyvendinimo etapai. **Pirmasis etapas** apima ketverius metus, t. y. 2022-2025 m. (imtinai), šiuo laikotarpiu visas dėmesys skiriamas aglomeracijose išsikeltų siekių įgyvendinimui, tad etapo rezultatas - Vandens direktyvos ir Miestų nuotekų valymo direktyvos reikalavimų siekių užtikrinimas.

Šių siekių užtikrinimui, panaudojant Europos sąjungos, savivaldybės, vandens tiekėjo, valstybės biudžeto, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo lėšas, buvo ir/ar šiuo metu yra vykdomi procesai:

Pabradės aglomeracijoje:

1. buv. VIPA II kvietimo projekto (05.3.2-VIPA-T-024-01-0004) įgyvendinimas.
2. buv. VIPA III kvietimo projekto (05.3.2-VIPA-T-024-03-0003) įgyvendinimas.
3. Projekto 05.3.2-APVA-R-024-01-0009 įgyvendinimas.
4. Projekto „Gyvenamųjų būstų prijungimas prie esamų centralizuotų nuotekų tvarkymo sistemų Švenčionių rajono savivaldybėje“ įgyvendinimas.

Švenčionių aglomeracijoje:

1. buv. VIPA III kvietimo projekto (05.3.2-VIPA-T-024-03-0003) įgyvendinimas.
2. Projekto 05.3.2-APVA-R-024-01-0009 įgyvendinimas.
3. buv. VIPA III kvietimo projekto (05.3.2-VIPA-T-024-03-0003) įgyvendinimas (Cirkliškio k).

Švenčionėlių aglomeracijoje:

1. buv. VIPA II kvietimo projekto (05.3.2-VIPA-T-024-01-0004) įgyvendinimas.
2. buv. VIPA III kvietimo projekto (05.3.2-VIPA-T-024-03-0003) įgyvendinimas.
3. Projekto 05.3.2-APVA-R-024-01-0009 įgyvendinimas.

Aukščiau įvardintuose projektuose statybos darbai yra baigti, vykdomos statybos užbaigimo procedūros, sukurto turto registravimas. Tolimesnis numatomas procesas - vartotojų prijungimas (prie centralizuotosios nuotekų surinkimo sistemos prijungiamas vartotojų skaičius pateikiamas aiškinamojo rašto 1.1. Aglomeracijos skyriuje lentelė 1).

Įgyvendinus projektus ir prijungus juose numatytus vartotojus, tai leis pasiekti Miestų nuotekų valymo direktyvos reikalavimų užtikrinimą Švenčionėlių ir Švenčionių miestų aglomeracijose.

Pabradės aglomeracijoje išliks poreikis prijungti dar 36-37 būstus (55 gyventojus), tačiau Miestų nuotekų valymo direktyvos reikalavimų užtikrinimas yra įmanomas be papildomų reikšmingų savivaldybės investicijų, kadangi Pabradės aglomeracijoje apie 120 būstų, kurie šiai dienai nėra prisijungę prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų, yra išsidėstę prie esamų nuotekų surinkimo tinklų (t. y. būstai išsidėstę apie 15 m atstumu nuo esamo nuotekų tinklo) ir teoriškai turi galimybę prisijungti prie centralizuotų nuotekų surinkimo sistemų. Juose 2022 m. buvo registruoti 164 gyventojai.

Antrasis etapas apima kitus septynerius metus, t. y. 2025-2031 m. (imtinai) - šio etapo metu dėmesys yra skiriamas miesteliams ir gyvenvietėms, kurios jau turi dalį infrastruktūros ir/ar specialiojo plano sprendiniais yra siūloma vystyti infrastruktūrą.

Trečiojo etapo metu (2032-2035 m.) dėmesys nukreipiamas į mažąsias gyvenvietes, kuriose specialiojo plano sprendiniais yra siūloma vykdyti esamos infrastruktūros plėtrą ir/ar kuriose infrastruktūros nėra. Tačiau pasikeitus situacijai mažosiose gyvenvietėse ir susidarius sąlygoms anksčiau įgyvendinti sprendinius - įgyvendinimo metai gali keistis arba toliau vykstant gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijoms ir mažėjant infrastruktūros plėtros poreikiui jose, sprendinių įgyvendinimas gali būti atidedamas, ir koncentruojamasi į išvystytos infrastruktūros kokybės gerinimą.

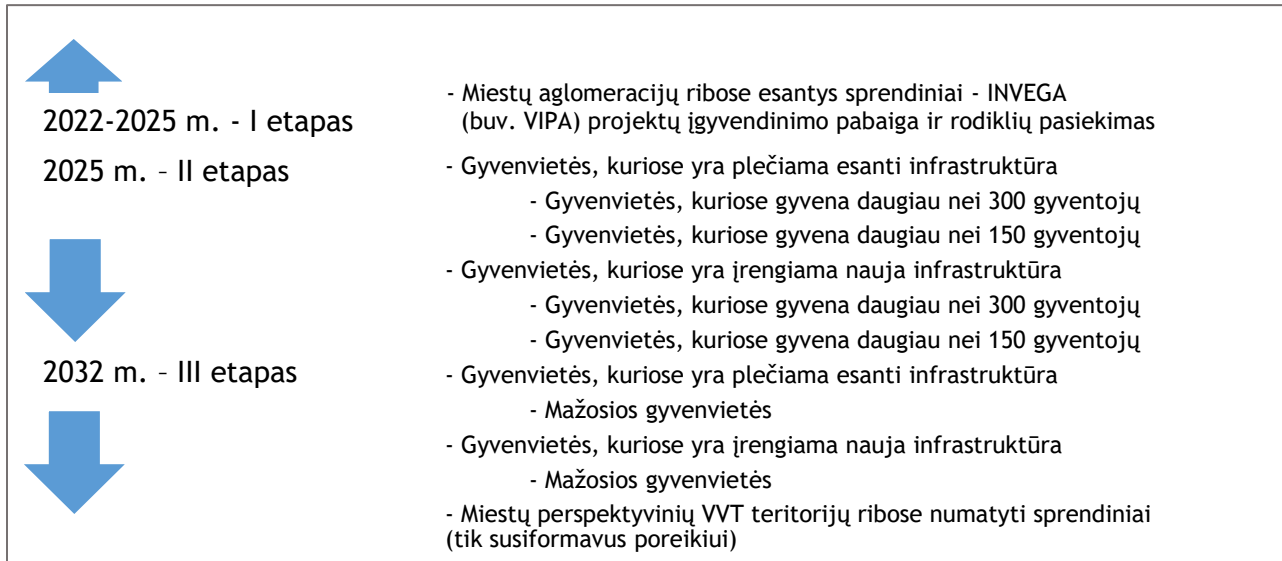
Žemiau pateikiamoje schemoje yra pateikiami sprendinių įgyvendinimo etapai (žr. pav. 7). **Pirmojo etapo** metu visas dėmesys turi būti sutelktas į Pabradės, Švenčionių ir Švenčionėlių aglomeracijose išsikeltų uždavinių įgyvendinimą. Šiame etape turi būti pasiekta, kad 98 proc. nuotekų būtų surenkama centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis. Šių uždavinių įgyvendinimas yra reikšmingas ne tik rajonui. Šio rodiklio pasiekimas yra Lietuvos įsipareigojimų ES įgyvendinimas. Šiame etape planuojama INVEGA (buv. VIPA) projektų įgyvendinimo pabaiga ir rodiklių pasiekimas.

Antrasis etapas, kuris prasideda nuo 2025 metų ir tęsiasi iki bus pasiekti rezultatai arba susiformuos poreikis šį dokumentą atnaujinti. Kadangi į šį etapą patenka visos rajono gyvenvietės, esančios siūlomose VVT teritorijose, šiame etape yra išskiriami keli prioritetai. Pirmiausia infrastruktūra yra plėtojama tose gyvenvietėse, kuriose gyvena daugiau nei 300 asmenų ir jau yra vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistema. Tokių gyvenviečių rajone nėra daug, tai Adutiškio mstl., Karkažiškių k., Pavoverės k. Šiose gyvenvietėse yra plėtojama vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo infrastruktūra. Tokiu būdu užtikrinamos sąlygos tolesnei gyvenvietės plėtrai ir vienodos gyvenimo sąlygos visiems tos gyvenvietės gyventojams. Tolimesne eiga turėtų būti vykdomi projektai infrastruktūros plėtrai gyvenvietėse su didesniu nei 150 gyventojų skaičiumi. Šį kriterijų atitinka Bačkininkų k., Kaltanėnų mstl., Magūnų k., Milkuškų k., N. Strūnaičio k., Prienų k., Sarių k., S. Pašaminės k., Svirkų k., Trūdų k., Vidutinės k, Zadvarninkų k. gyvenamosios vietovės ir/ar jų urbanizuotos dalys. Numatoma, kad infrastruktūros plėtra ir toliau bus vykdoma panaudojant Europos sąjungos, valstybės, savivaldybės biudžeto, viešojo vandens tiekėjo, teritorijų vystytojų ir kt. lėšas.

Užtikrinus šiose gyvenvietėse, jų dalyse infrastruktūros pasiekiamumą ir gerą paslaugų kokybę, turės būti koncentruojamasi į tas gyvenvietes, jų dalis kurios vis dar neturi vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo sistemų. Šie sprendiniai pirmiausia įgyvendinami didesnėse, o vėliau ir vidutinio dydžio gyvenvietėse.

Galusiai **trečiajame etape** dėmesys nukreipiamas į mažąsias gyvenvietes, kuriose infrastruktūra yra neišplėtotą arba jos apskritai nėra. Labai svarbu šiame etape peržvelgti gyventojų skaičiaus pokyčius ir viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijų atitikimą Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo trečiojo skirsnio 12 straipsnio 5 dalies nuostatoms.

Perspektyvinių VVT teritorijų ribos apima ir visas bendraisiais planais numatytas urbanizuoti teritorijas. Iki šiol perspektyvinėse VVT teritorijose kompleksinio teritorijų planavimo dokumentais nėra numatyti susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros koridoriai, jose nevyksta arba vyksta tik pavieniai pastatų statybos procesai, todėl centralizuoto vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo infrastruktūros poreikis, perspektyvinis išsidėstymas specialiajame plane nėra konkretizuojamas. Tačiau urbanizuojantis šioms teritorijoms, formuojantis susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros koridorių poreikiams, inžineriniai tinklai šiose teritorijose gali būti įgyvendinami susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridoriuose, jei atitinka gyventojų skaičiaus, tinklų įrengimo kainos kriterijus.

pav. 7. Sprendinių įgyvendinimo etapai (Šaltinis: Autoriai)

Tinklų ir kitos infrastruktūros renovacija turi būti vykdoma savalaikiai. Papildomai SpP Sprendinių brėžinyje yra pavaizduoti rekonstruoti tinklai, kuriems po naujų tinklų plėtros skiriamas I prioritetas jų rekonstravimui. Kiti inžineriniai tinklai turėtų būti rekonstruojami pagal atliekamos tinklų būklės stebėsenos rezultatus. Identifikavus tinklų atkarpas, kuriose dažnai įvyksta avarijos arba nuotekų surinkimo tinkluose dažni užsikimšimai arba vandens tiekimo tinkluose slėgis yra nepakankamas, jos turi būti rekonstruojamos. Tikslinga numatyti rekonstrukcijos darbus atskirą biudžetą, kuriame būtų kaupiama rinkliavų dalis. Pasaulinė patirtis rodo, kad tokių biudžetų turėjimas ženkliai prisideda prie spartesnio savalaikio rekonstrukcijos projektų įgyvendinimo.

Rekonstruojamos atkarpos numatomos pagal lentelėje pateiktus rodiklius.

lentelė 3. Rekonstravimo poreikio rodikliai

Rodikliai	
Nuotekų surinkimo infrastruktūra (tinklai)	Vandens tiekimo infrastruktūra (tinklai)
Dažnos avarijos	Slėgio perkričiai tinkluose
Užsikimšimai tinkluose	Vandens praradimai tinkluose
Nuotekų nutekėjimas į gruntą	Pablogėjusi vandens kokybė palyginus tarp vartotojo ir į tinklus pateikiamo vandens
Infrastruktūros amžius	Infrastruktūros amžius
Infrastruktūros medžiagiškumas	Infrastruktūros medžiagiškumas

Keičiantis situacijai ir susidarius sąlygoms anksčiau įgyvendinti sprendinių įgyvendinimo eiliškumas gali keistis. Pavyzdžiui, pasikeitus finansinei rajono padėčiai, įvykus stichinėms nelaimėms ir suardžius esamą infrastruktūrą ir/ar reikšmingai keičiantis gyventojų skaičiui. Kartu gali susiklostyti poreikis peržiūrėti šį SpP keitimą ir/arba rengti šio SpP keitimą/koregavimą.

1.3.1. Priemonės kokybiškam sprendinių įgyvendinimui

Efektyvus sprendinių įgyvendinimas yra negalimas be tarpusavio bendradarbiavimo tarp viešojo vandens tiekėjo ir savivaldybės administracijos bei vietos gyventojų ir kitų suinteresuotų šalių. Miestų teritorijose gyventojai turėtų ne tik turėti galimybę naudotis viešojo vandens tiekėjo paslaugomis, bet ir jomis naudotis. 2019 m. Statistikos departamento duomenimis Lietuvoje beveik 22 % miestų namų ūkių jautė labai didelę našą dėl būsto išlaikymo, šiokią tokią našą jautė 58,3 % miestų namų ūkių. Vilniaus regione šis rodiklis yra geresnis (13,5 %), tačiau rezultatas yra iškreiptas dėl Vilniaus miesto įtakos rodiklių skaičiavime. Vadinas, apie 14 % Švenčionių, Švenčionėlių ir Pabradės miestų gyventojų nuolat jaučia didelę našą dėl būsto išlaikymo. Tokius gyventojus yra ypač sunku motyvuoti prisijungti prie centralizuotos infrastruktūros - kompensaciniai mechanizmai ar dalinis išlaidų kompensavimas nors ir padengtų didžiąją dalį investicijų į patogesnes gyvenimo sąlygas, bet nedengtų ateities išlaidų už paslaugas.

Nepaisant minėtų iššūkių savivaldybės administracija ir/ar viešasis vandens tiekėjas gali taikyti šias priemones skirtas efektyviam sprendinių įgyvendinimui:

- Aktyviai informuoti gyventojus apie vykdomus bei planuojamus infrastruktūros plėtros projektus. Būtina kviesti gyventojus jungtis prie jau esamos ir ateityje planuojamos infrastruktūros.
- Aktyviai dalyvauti ruošiant įvairius projektus skirtus infrastruktūros plėtrai ir modernizavimui, atnaujinimui. Tokiu būdu bus suformuojama itin pozityvi nuomonė apie aukštą paslaugų kokybę.
- Peržiūrėti paslaugų kainas ir esant galimybėms taikyti kompensacines priemones kainai gyventojams mažinti.
- Kompensacinių mechanizmų taikymas. Padėti gyventojams įsirengiant įvadus. Tiek savivaldybės administracijai, tiek viešajam vandens tiekėjui yra patogiau ir rentabiliu steigti įvairias programas įvadų įrengimui gaunant paramą iš EU paramos fondų ir taip sumažinant įrengimo kaštus gyventojams. Laikui bėgant kompensacines priemones tikslinga taikyti ir VVT teritorijose, kuriose numatoma A alternatyva, jose įsirengiant vietinius nuotekų tvarkymo įrenginius ir/ar vietinius/grupinio naudojimo vandens gręžinius. Kompensacinės priemonės gali būti taikomos įvairioms projekto rengimo ir įgyvendinimo stadijoms. Jos gali būti teikiamos avansu ir/ar baigus darbus.
- Reikiamos reliatyvios informacijos sklaida. Būtų ypač vertinga savivaldybės ir/ar viešojo vandens tiekėjo internetiniame puslapyje skelbti informaciją apie tai ką, kaip ir kada turi padaryti gyventojas norėdamas prisijungti prie centralizuotų sistemų ir/arba įsirengti vietinius nuotekų valymo įrenginius.
- Visuomenės švietimo programos. Nuolat šviesti gyventojus apie kokybiško geriamojo vandens svarbą bei tinkamo nuotekų tvarkymo būtinybę. Skleisti informaciją apie kompensacinių priemonių galimybes.
- Aktyviai įsitraukti į įvairius vykdomus mokslinius tyrimus apie geriamojo vandens kokybę, nuotekų valymą, visuomenės įsitraukimą. Ypač skatintinas dalyvavimas piliečių mokslo tyrimuose, susijusiuose su vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis, gamtine aplinka, visuomenės švietimu, visuomenės įtrauktimi. Toks įsitraukimas padės geriau įvertinti ir nuolat stebėti vandens tiekimo ir vartojimo, nuotekų tvarkymo, išvalymo kokybės

ir poreikio situaciją rajone ar atskirose rajono dalyje, taip pat tai prisidės prie visuomenės nuomonės stebėjimo ir įgalins savivaldybę bei viešojo vandens tiekėją imtis prevencinių priemonių ar daryti reikiamas intervencijas, įtakojančias visuomenės nuomonę.

- Nuolatinė paviršinio ir požeminio vandens kokybės ir urbanizuotose teritorijose žemės (įskaitant ir dirvožemį) būklės stebėseną. Šios stebėsenos rezultatai padės užfiksuoti ilgalaikę taršą iš netvarkingai veikiančių nuotekų tvarkymo įrenginių. Savivaldybė bei aplinkos apsauga besirūpinančios institucijos turėtų stebėti vietinių nuotekų valymo įrenginių veikimą ir išleidžiamų nuotekų būklę.

Aukščiau išvardintų priemonių sąrašas nėra baigtinis, todėl gali būti taikomos ir kitos priemonės. Svarbu paminėti, kad savivaldybė turi skatinti įvairias iniciatyvas raginančias gyventojus siekti saugaus geriamojo vandens vartojimo ir atsakingo nuotekų tvarkymo. Miestuose gyventojai privalo jungtis prie centralizuotos infrastruktūros, jeigu ji yra nutiesta gatvėje arba tinklai yra pakloti šalia sklypo ribos ar namo. Išimtys gali būti taikomos tik išskirtiniais atvejais. Miesteliuose ir kitose gyvenvietėse, kuriose numatoma A alternatyva, gyventojai yra skatinami įsirengti grupinius gręžinius ir/ar mažuosius nuotekų valymo įrenginius. Visi kiti rajono gyventojai taip pat privalo nedaryti aplinkai žalos išgaudami ir naudodami geriamąjį vandenį bei tvarkydami nuotekas.

Rajone besikuriančios įmonės, privalo nuotekas tvarkyti atsakingai ir nedaryti aplinkai žalos. Jų nuotekų tvarkymo stebėseną turi būti atliekama įstatymų nustatyta tvarka.

2. Geriamojo vandens išgavimas ir (ar) nuotekų tvarkymas už VVT ribų

Švenčionių rajone nagrinėtose aglomeracijose ir VVT teritorijose gyvena 74 % rajono gyventojų. Kiti gyventojai geriamuoju vandeniu ir nuotekų tvarkymu rūpinasi individualiai. Šie gyventojai yra įsikūrę mažose gyvenvietėse ir viensėdžiuose. Savivaldybė esant poreikiui gali skatinti gyventojus, jeigu yra galimybės jungtis į nedideles sistemas aptarnaujamas grupinių įrenginių. Tačiau nepaisant to, kad gyventojai nepatenka į VVT teritorijų ribas, buitinės nuotekos turi būti tvarkomos taip kaip to reikalauja nuotekų tvarkymo reglamentai. Esant galimybėms savivaldybė gali taikyti kompensacines priemones reikiamos įrangos įsigijimui, tačiau tokia parama turi būti skirta pagrįstai ir tikslingai.

3. Lauko gaisrinio vandentiekio plėtra

Lauko gaisrinis vandentiekis turi būti plėtojamas vadovaujantis LR Priešgaisrinės saugos įstatymu (Valstybės žinios, 2002-12-24, Nr. 123-5518, aktuali versija) ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2007 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. 1-66 (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2009 m. gegužės 22 d. įsakymo Nr. 1-168 redakcija) patvirtintomis „Gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisyklėmis“.

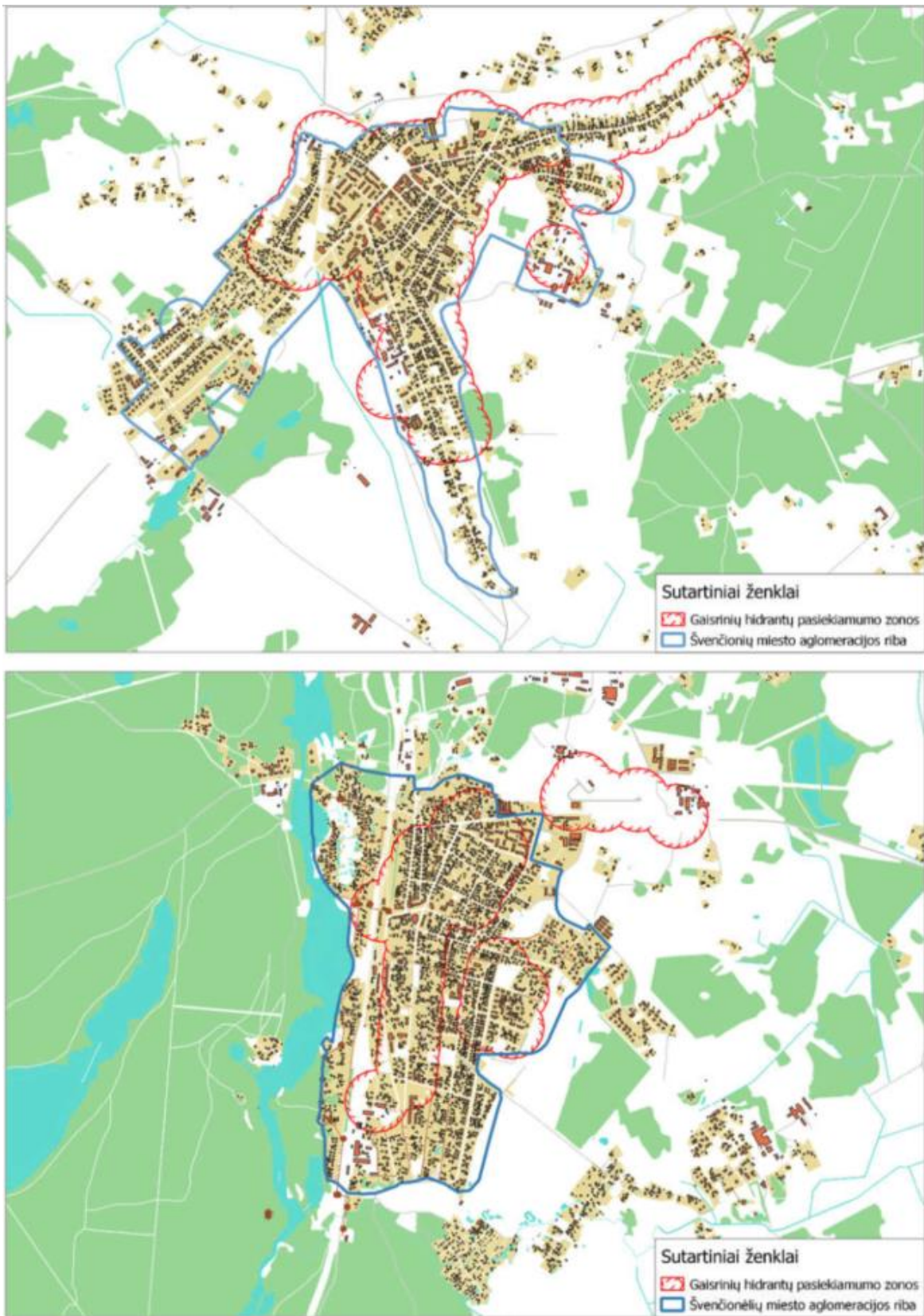
Lauko gaisrinis vandentiekis turi atitikti šių reglamentų nuostatas:

- Lietuvos Respublikos statybos įstatymo, priimto Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. kovo 19 d. (Nr. I-1240) (žr. aktualią redakciją);
- Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo, priimto Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gruodžio 5 d. (Nr. IX-1225) (žr. aktualią redakciją);
- statybos techninio reglamento STR 2.01.01(2):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Gaisrinė sauga“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 422 (žr. aktualią redakciją);

- statybos techninio reglamento STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 390 (žr. aktualią redakciją);
- Stacionariųjų gaisrų gesinimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisyklių, patvirtintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2016 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 1-1 (žr. aktualią redakciją);
- Priešgaisrinių vandens šaltinių ir gaisrinių hidrantų patikrinimo ir eksploatavimo instrukcijos, patvirtintos Priešgaisrinės apsaugos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 1997 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 151;
- Gaisrinės saugos pagrindinių reikalavimų, patvirtintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 1-338 (žr. aktualią redakciją);
- Gaisrinės saugos inžinerinių sistemų priežiūros rekomendacijų, patvirtintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2011 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. 1-251 (žr. aktualią redakciją);
- Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 (žr. aktualią redakciją);
- Reglamentuojamų statybos produktų sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. D1- 601 (žr. aktualią redakciją).

Švenčionių rajono miestuose - Švenčionyse ir Švenčionėliuose², šiuo metu jau yra veikianti išplėtota gaisrinio vandentiekio sistema. Ji apima didžiąją dalį gyvenviečių (žr. pav. 8), ši gaisrinių hidrantų pasiekiamumo riba buvo nustatyta 200 m spinduliu aplink esamus gaisrinius hidrانتus.

² Pastaba: Pabradės mieste nėra pilnai digitalizuotos korektiškos informacijos apie esamus gaisrinius hidrانتus. Todėl vizualinė informacija apie gaisrinio vandentiekio pasiekiamumą nėra pateikiama.

pav. 8. Švenčionių ir Švenčionėlių miestų gaisrinio vandentiekio aprėptis (Šaltinis: Autoriai)

Remiantis „Gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisyklių“, patvirtintų Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2007 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. 1-66 (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2009 m. gegužės 22 d. įsakymo Nr. 1-168 redakcija) 67 punkto reikalavimais - „gyvenamosiose vietovėse, kuriose yra iki 5 tūkst. gyventojų, taip pat sodininkų bendrijose, kai pastatų išorės gaisrui gesinti vandens poreikis neviršija 10 l/s, gaisrams gesinti leidžiama: (1) šakotiniame vandentiekio tinkle įrengti gaisrinius hidrantus; (2) gaisrinius hidrantus įrengti nenormuojamo skersmens vandentiekio linijoje; (3) kai nėra techninių galimybių įrengti gaisrinių hidrantų, vandens gaisrui gesinti tiekimą leidžiama numatyti iš gaisrinių rezervuarų arba natūralių ir (ar) dirbtinių vandens telkinių. Atstumas nuo gaisrinio rezervuaro arba natūralaus ir (ar) dirbtinio vandens telkinio iki jo saugomo pastato perimetro tolimiausio taško gali būti ne didesnis kaip 1000 m“.

Reikšmingas gaisrinio vandentiekio aspektas yra ir vandentiekio tinklų rekonstrukcijoms taikomi reikalavimai - (1) vandentiekio remonto ruožo ilgis nustatomas: tiesiant vandentiekį dviem ir daugiau vamzdžių ir kai nėra perjungimo - ne daugiau kaip 5 km; esant perjungimui - lygus ruožo ilgiui tarp perjungimų, bet ne daugiau kaip 5 km; tiesiant vandentiekį vienu vamzdžiu - ne daugiau kaip 3 km; (2) remontuojant vandentiekį viename ruože vienu metu galima išjungti ne daugiau kaip 5 gaisrinius hidrantus.

Vieni pagrindinių gaisrinio vandentiekio elementų - gaisriniai hidrantai - turi būti įrengiami ne toliau kaip 2,5 m nuo važiuojamosios kelio (gatvės) dalies krašto, bet ne arčiau kaip 5 m nuo pastatų sienų. Hidrantai gali būti požeminiai arba antžeminiai. Dėl naudojimo efektyvumo prioritetą turi būti teikiamas antžeminiams. Požeminius gaisrinius hidrantus galima projektuoti ir įrengti tik tada, kai neįmanoma įrengti antžeminių gaisrinių hidrantų. Ties važiuojamojoje dalyje įrengtu požeminiu gaisriniu hidrantu turi būti įrengiami atitinkami kelio ženklai, draudžiantys stovėti transporto priemonėms.

Gaisriniai hidrantai vandentiekio tinkluose turi būti įrengiami kas 150-200 m. Atstumas, skaičiuojant jį pagal ugniagesių tiesiamą vandens liniją nuo gaisrinio hidranto iki jo saugomo tolimiausio pastato perimetro taško turi būti ne didesnis kaip 200 m.

Gaisrinių hidrantų tankis tinkluose yra parenkamas pagal gaisrui gesinti reikiamo vandens kiekį:

- Kai statinio išorės gaisrui gesinti sunaudojama iki 10 l/s vandens, leidžiama ne daugiau kaip vieną gaisrinį hidrantą įrengti ne ilgesnėje kaip 200 m vandentiekio linijos atšakoje. Esant didesniai kaip 10 l/s statinio išorės gaisro gesinimo vandens debitui, gaisriniai hidrantai turi būti įrengiami žiediniame vandentiekyje.
- Kai vandens poreikis gaisrui gesinti iš išorės yra 15 l/s ir didesnis, vandens tiekimas numatomas iš dviejų hidrantų, o esant mažesniai vandens debitui - iš vieno.

Minėtose taisyklėse yra numatoma, kad parenkant vandentiekio tinklų skersmenis, turi būti techniškai ir ekonomiškai pagrįsti sprendiniai, kuriais įvertinamos vandentiekio tinklų veikimo sąlygos atjungus atskirus jų ruožus įvykus avarijai tinkluose. Vandentiekio tinklų, kuriuose gali būti įrengiami gaisriniai hidrantai, skersmuo turi būti ne mažesnis kaip 100 mm.

Teritorijose, kur nėra numatytas vandentiekis, arba jo našumas nepakankamas, pagal priešgaisrinius reikalavimus turi būti įrengtos vandens talpyklos arba atviri vandens telkiniai:

- vandentiekio bokštas turi turėti įrenginį automobilinėms cisternoms ir gaisriniams automobiliams pripildyti.

- gaisrinių rezervuarų ir vandens telkinių talpa nustatoma, atsižvelgiant į vandens poreikį ir gaisro gesinimo trukmę, pagal „Gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisyklės“;
- skaičiuojant atvirų vandens telkinių talpą būtina įvertinti galimą vandens išgaravimą ir ledo susidarymą;
- susisiekimo sistema turi užtikrinti gaisrinių automobilių privažiavimą prie gaisrinių rezervuarų, telkinių ir vandens šulinių. Prie natūralių vandens telkinių ir vandens šulinių turi būti įrengta 12×12 m aikštelė ir vandens paėmimo vieta. Gaisrui gesinti turi būti sudarytos sąlygos panaudoti vandenį iš aušintuvų ir kitų dirbtinių vandens telkinių. Visais atvejais, kai vandens gaisrui gesinti negalima paimti iš vandens tiekimo šaltinio, turi būti projektuojami ne mažiau kaip du gaisriniai rezervuarai arba natūralūs vandens telkinys. Kiekviename rezervuare turi tilpti 50 proc. vandens kiekio gaisrui gesinti, o natūraliame vandens telkinyje - 100 proc. Gaisriniai rezervuarai arba natūralūs vandens telkiniai turi būti nutolę nuo pastatų, kuriuos numatoma gesinti naudojant šių telkinių vandenį, ne didesniu kaip 200 m atstumu. Atstumas, skaičiuojant jį pagal ugniagesių tiesiamą vandens liniją, nuo vandens paėmimo iš gaisrinio rezervuaro arba natūralaus vandens telkinio vietos iki saugomo pastato perimetro tolimiausio taško turi būti ne didesnis kaip 200 m.

Gaisrinio vandentiekio infrastruktūra turi būti įrengiama kartu su gatvių rekonstrukcijų ir/ar vandentiekio infrastruktūros modernizavimo ir statybos darbais.

4. Paviršinių (lietaus) nuotekų surinkimo sistema ir jos plėtra

Paviršinių (lietaus) nuotekų surinkimas ir tvarkymas Švenčionių rajone nėra pilnai išvystytas. Daugiausia jis yra išplėtotas miestuose, tačiau mažosiose gyvenvietėse ši sistema yra primityvi. Susidariusios paviršinės nuotekos dažniausiai yra nuvedamos atviros infrastruktūros (griovių) pagalba į greta esančius vandens telkinius, melioracijos griovius ar tiesiog gruntą.

leškant būdų kaip geriausia plėtoti paviršinių nuotekų surinkimo sistemą turi būti laikomasi šių reglamentų:

- LR aplinkos ministro 2007-04-02 įsakymas Nr.D1-193 „Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamentas“;
- HELCOM rekomendaciją 23/5 „Dėl teršalų išmetimų iš urbanizuotų teritorijų mažinimo, tinkamai tvarkant paviršines nuotekas“;
- statybos techniniu reglamentu STR 2.07.01:2003. „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvus. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“.

Pirmiausia, paviršinės nuotekos turi būti tvarkomos atskirai nuo buitinių ar gamybinių nuotekų. Į šią sistemą draudžiama išleisti bet kokius kitus teršalus, atliekas ar pavojingas medžiagas. Paviršinės nuotekos visose urbanizuotose teritorijose turi būti surenkamos nuo visų vandeniui nelaidžių arba dalinai laidžių paviršių (pvz., gatvės ir šaligatviai, keliai, automobilių stovėjimo aikštelės, kt.). Naujai planuojamuose objektuose šis klausimas turi būti išspręstas rengiant techninį projektą - turi būti numatyta kaip paviršinės nuotekos bus surenkamos, tvarkomos ir kur išleidžiamos, taip pat turi būti įvertinama koks bus šios veiklos poveikis gamtinei aplinkai, žmonių sveikatai ir visuomenės gerbūviui. Esamuose objektuose šis klausimas turėjo būti apspręstas juos įrenginėjant. Šiuo metu tos sistemos turi būti palaikomos ir esant reikalui atnaujinamos (renovuojamos ar rekonstruojamos). Tačiau keičiantis aplinkai, šios sistemos gali nebetenkinti šiandienos poreikių bei neatitikti šiuo metu galiojančių standartų, todėl būtina tokias sistemas identifikuoti ir atnaujinti.

Planuojant teritorijas ir jose numatomas vykdyti veiklas ir numatant paviršinių nuotekų surinkimą turi būti išnagrinėti techniniai sprendimų taikymo būdai ir galimybės. Pirmiausia, turi būti įvertintos prevencinės priemonės, t.y. priemonės sumažinančios paviršinių nuotekų susidarymą ir (ar) surinkimą (turi būti įrengiama kiek galima mažiau nelaidžių paviršių (išskyrus galimai teršiamas teritorijas), įrengiami švartų paviršinių nuotekų sugerdinimo į gruntą įrenginiai, planuojamos kiek galima mažesnės galimai teršiamos teritorijos ir pan.). Taip pat turi būti įvertintos priemonės sumažinančios centralizuotai į aplinką išleidžiamų paviršinių nuotekų kiekį (pvz., numatomas paviršinių nuotekų panaudojimas gamybos, žaliųjų plotų laistymo, gaisrų gesinimo reikmėms, įrengiamos filtravimo juostos, sugėrimo takai, sulaikymo ir (ar) išlaikymo tvenkiniai ir pan.). Ypač svarbu numatyti priemones skirtas sumažinti susidarančių paviršinių nuotekų užterštumą (pvz., numatyti sausą galimai teršiamų teritorijų valymą, įrengti stogines taršos atžvilgiu pavojingiausiose vietose ar pan.).

Paviršinės nuotekos turi būti išvalomos pagal jų užterštumą tam skirtuose valymo įrenginiuose ir išleidžiamos į gamtinę aplinką. Tokios išleidžiamos apvalytos paviršinės nuotekos negali daryti neigiamo poveikio aplinkai. Tačiau paviršinių nuotekų surinkimo sistema ypač priklauso nuo gamtinių sąlygų. Todėl liūčių atveju gali būti numatomi papildomi paviršinių nuotekų nuvedimai be valymo.

Urbanizuotose teritorijose dalis paviršinių nuotekų sistemos yra glaudžiai susijusi su susisiekimu sistema. Todėl rekonstruojant kelius ir gatves paviršinių nuotekų surinkimo infrastruktūra yra laikoma neatskiriama gatvių ir kelių infrastruktūros dalimi. Ši infrastruktūra turi būti plėtojama pagal jai keliamus reikalavimus ir įgyvendinama kartu su gatvių/kelių rekonstrukcijos ir/ar statybos projektais. Miestų ir miestelių paviršinės nuotekos, į bendrą paviršinių nuotekų tvarkymo sistemą surenkamos nuo daugiau kaip 10 ha autotransportui skirtų viešųjų teritorijų (gatvių, privažiavimų, stovėjimo aikštelių), prieš išleidžiant į aplinką turi būti valomos paviršinių nuotekų valymo įrenginiuose, išskyrus tuos atvejus kai nuotekų užterštumas neviršija normatyvų. Paviršinių nuotekų, surenkamų nuo transportui skirtų bendro naudojimo visuomeninių teritorijų (miestų gatvių, viešo naudojimo transporto stovėjimo aikštelių, kelių ir pan.), kurių bendras plotas didesnis kaip 10 ha, tvarkymo sistemos operatorius privalo turėti nuotekų išleidimo į aplinką uždarymo (nutraukimo) priemones, kuriomis avariniu teršalų patekimo į nuotekų tvarkymo sistemą atveju arba valymo įrenginių valymo (remonto) metu ne ilgiau kaip per 30 min. galėtų nutraukti nuotekų patekimą į aplinką.

Paviršinės nuotekos atskiromis surinkimo sistemomis surenkamos nuo teritorijų, kuriose nėra taršos pavojingosiomis medžiagomis šaltinių (pvz., parkai, pėsčiųjų zonos, žaidimų aikštelės, pastatų stogai ir pan.), gali būti išleidžiamos į aplinką be valymo, apskaitos ir kokybės kontrolės. Į dirbtinius nepratekamus vandens telkinius šias nuotekas galima išleisti, jeigu užtikrinama, kad nuotekų priimtuvas nepersipildys ir nebus užtvindytos gretimos teritorijos.

Švenčionių rajone rekomenduojama atlikti šios infrastruktūros inventorizavimą bei vystymo strategiją (studiją) ar jai prilygstantį dokumentą, kuriame būtų, įvertinant teritorijos reljefo aplinkybes, parinkti šios infrastruktūros vystymo modeliai, parengtas darbų eiliškumas, taip pat numatytas lėšų poreikis bei šaltinis (-iai).

5. Rezervuojamos teritorijos infrastruktūrai ir kt. reikalavimai

Šiame skyriuje yra vertinamos ir aptariamoms numatomoms teritorijoms vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros poreikiui ir plėtrai. SpP keitime yra planuojamos naujos vandenvietės, nauji nuotekų valymo įrenginiai, vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklai, nuotekų siurblynės. Šiai įrangai yra numatomos preliminarios vietos, kurios turės būti tikslinamos detalaus planavimo

ir/ar techninio projekto rengimo metu. Kartu turės būti numatytos ir statinių apsaugos zonos, juostos, esant poreikiui - servitutai. Inžinerinės infrastruktūros apsaugos zonose galioja veiklos apribojimai bei taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, vadovaujantis 2019 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtu Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu Nr. XIII-2166.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zonoms teritorijos turės būti numatomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu (Žin., TAR, 2019-06-19, Nr. 9862, aktuali redakcija). Apsaugos zonos parenkamos pagal infrastruktūros charakteristikas. Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonose taikomi apribojimai į jas patenkantiems objektams ir vykdomoms veikloms: jose galioja specialiosios žemės naudojimo sąlygos, įvardintos LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo VI skyriaus vienuolikto skirsnio 106 straipsnyje.

Švenčionių rajoną kerta bent keli valstybinės reikšmės keliai. Jie kerta tiek mažąsias gyvenvietes, tiek ir miestus. Planuojant vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektus, jie yra numatomi už valstybinės reikšmės kelių juostų ribų. Techninio projektavimo metu šalia valstybinės reikšmės kelių gali būti papildomai numatomi inžinerinių komunikacijų koridoriai.

LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo VI skyriaus tryliktojo skirsnio 109 straipsnyje nurodytais atvejais, žemės gelmių išteklių telkiniuose galioja specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kurios įvardintos LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo VI skyriaus tryliktojo skirsnio 109 straipsnio 2 dalyje. Numatomos viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos nepatenka į detaliai išvalgytų naudingųjų iškasenų telkinius.

Sprendinių brėžiniuose yra išskirtos vandenvietės, kurioms turės būti atliekami išteklių aprobavimo bei, įvertinus jų būklę ir poreikį, jų (jų apsaugos zonų) įregistravimo žemės gelmių registre veiksmai. Dėl sprendinių brėžinių mastelio ir duomenų apimties brėžiniuose gali nesimatyti dalies esamų vandenviečių apsaugos zonų 1-osios juostos žymėjimo.

Visoms naujai numatomoms vandenvietėms (jose bus išgaunama iki 99 m³/parą) turės būti taikoma iki 25 m griežto režimo sanitarinės apsaugos zona ir 50 m spinduliu taršos apribojimo juosta. Šios zonos yra pavaizduotos SpP keitimo sprendinių brėžiniuose. Vandenviečių SAZ ribose yra draudžiama: (1) įrengti angliavandenilių (naftos ir (ar) dujų) išteklių tyrimui ir (ar) naudojimui skirtus gręžinius; (2) į požeminius vandeninguosius sluoksnius tiesiogiai išleisti valytas ir nevalytas komunalines, gamybines ir paviršines nuotekas, radioaktyvias ir chemines medžiagas.

Planuojamiems NVĮ taikoma apsaugos zona turi būti nustatoma pagal susidarantių nuotekų kiekius bei parenkama įvertinus NVĮ įrengimo technologinius sprendimus, todėl specialiuoju planu numatomoms NVĮ nenustatoma. Tai turi būti atliekama vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 3 priede apibrėžtais Komunalinių objektų, kuriuose tvarkomos nuotekos, sanitarinės apsaugos zonų dydžiais sprendinių įgyvendinimo etapuose, parenkant tiksliai NVĮ įrengimo vietas, kai bus aiškūs kiekvienos NVĮ įrengimo technologiniai sprendimai. SAZ riba gali svyruoti nuo 100 iki 500 m.

Vandenvietės ir NVĮ numatomi šiose gyvenamosiose teritorijose:

Planuojamos vandenvietės	Planuojami NVĮ	
1. Labanoro k.	1. Bačkininkų k.	7. Zalavo k.
2. Ožkinių k.	2. Jurgeliškės k.	8. Karkažiškių k.
3. Vaičiukiškių k.	3. Svirkų k.	9. Prienų k.
4. Zalavo k.	4. N. Strūnaičio k.	10. Milkuškų k.
5. Kločiūnų k.	5. Sarių k.	11. Vaičiukiškių k.

Planuojamos vandenvietės

Planuojami NVI
6. Vidutinės k.

Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų, įrengiamų iki 2,5 metro gylyje, apsaugos zona - išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2,5 metro į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė bei vanduo virš šios juostos. Vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo vamzdynų, įrengiamų didesniame kaip 2,5 metro gylyje, apsaugos zona - išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 5 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė bei vanduo virš šios juostos. Magistralinių vamzdynų, kurių skersmuo yra 400 milimetrų ir didesnis, apsaugos zona - išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 10 metrų į abi puses nuo vamzdyno ašies, po šia juosta esanti žemė bei vanduo virš šios juostos. Vandens rezervuarų, skaidrintuvų apsaugos zona - 30 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių išorines ribas. Vandens tiekimo bokštų, vandens ir nuotekų siurblių, nuotekų rezervuarų apsaugos zona - 10 metrų pločio žemės juosta aplink šių statinių ar įrenginių išorines ribas.

Naujai planuojami vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo tinklai bei jiems priklausanti infrastruktūra yra numatoma gatvių raudonųjų linijų ribose, išimtis sudaro tik valstybinės reikšmės keliai, kurių kelių juostų ribose vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra neturi būti įrengiama. Rekonstrukcijos darbų metu, tuos vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklus, kurie yra po gatvės važiuojamąja dalimi turi būti siekiama iškelti šalia gatvės, neperžengiant gatvės raudonųjų linijų ribų. Atskiros išimtys, kai dėl esamo užstatymo nėra fizinės galimybės įrengti inžinerinių tinklų už valstybinės reikšmės kelių juostų ribų, turi būti suderinamos su valstybinės reikšmės kelius turto patikėjimo teise valdančia, naudojančia ir jais disponuojančia institucija - Lietuvos automobilių kelių direkcija.

Kita įranga, tokia kaip gaisriniai hidrantai, nereikalauja papildomos teritorijos jų įrengimui, tačiau gali numatyti papildomas sąlygas greta esantiems objektams ir/ar veiksams, kaip pavyzdžiui, antžeminiai ir požeminiai gaisriniai hidrantai turi būti įrengiami ne toliau kaip 2,5 m nuo važiuojamosios kelio (gatvės) dalies krašto, bet ne arčiau kaip 5 m nuo pastatų sienų. Išsami informacija apie gaisrinio vandentiekio infrastruktūrą yra pateikiama šios infrastruktūros įrengimą ir eksploataciją apibūrinančiuose dokumentuose.

Lietaus (paviršinių) nuotekų infrastruktūrai taip pat yra įstatymu apibrėžtos apsaugos zonos. Jos yra tokios pačios kaip ir vandentiekio ar buitinių nuotekų tinklų. Šio plano apimtyje lietaus nuotekų infrastruktūra yra numatoma tik pagal parengtus techninius projektus, ir turi būti įrengiama gatvių raudonųjų linijų ribose ir/ar plėtra vykdoma palaipsniui kartu su gatvių rekonstrukcijos ir/ar statybos darbais.

5.1. Servitutai

Servitutų nustatymas ir įgyvendinimas yra atliekamas Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta tvarka. Žemės servitutai registruojami/naikinami vadovaujantis LR Žemės įstatymo (Žin.1994, Nr.34-620 su vėlesniais pakeitimais) 23 straipsniu ir LR Vyriausybės 2004 m. spalio 14 d. nutarimu Nr.1289 "Dėl žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklių patvirtinimo" (Žin.2004, Nr.153-5579 su vėlesniais pakeitimais) bei Civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo, priimto 2000 m. liepos 18 d. Lietuvos Respublikos Seimo (įstatymo Nr. VIII-1864) (su vėlesniais įstatymo pakeitimais), ketvirtojoje knygoje nustatytais atvejais bei tvarka.

Pagrindinis dokumentas, apibūrinantis servitutų nustatymo procesą, yra LR Vyriausybės nutarimas dėl Žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklių patvirtinimo (Valstybės žinios, 2004-

10-19, Nr. 153-5579). Vadovaujantis šiomis taisyklėmis, pagal patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos teritorinių padalinių vadovai servitutus administraciniu aktu privačios žemės sklypams nustato Žemės įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 3, 4, 5 ir 6 punktuose nurodytais atvejais:

- 1) kai pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus numatomas kelio servitutas, suteikiantis teisę įvairioms transporto priemonėms privažiuoti ar naudojantis juo kaip pėsčiųjų taku prieiti prie kapinių rekreacinių ir kitų gyventojų bendram naudojimui skirtų teritorijų bei gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų;
- 2) kai pagal teritorijų planavimo dokumentus numatomas servitutas, suteikiantis teisę tiesti centralizuotus (bendrojo naudojimo) inžinerinės infrastruktūros tinklus (požemines ir antžemines komunikacijas), kelius bei takus, jais naudotis ir juos aptarnauti;
- 3) žemės sklypams, konsoliduotiems (pertvarkytiems) pagal žemės konsolidacijos projektą;
- 4) valstybinės, savivaldybių ir privačios žemės sklypams, kai Investicijų įstatyme nustatytais atvejais servitutai reikalingi stambiems projektams įgyvendinti.

Servitutų ribos ir koordinatės turi būti nustatomos stambesniame mastelyje negu yra rengiamas SpP keitimas, todėl šio plano apimtyje servitutai nėra nustatomi. Servitutai turės būti nustatomi rengiant detaliuosius planus ir/ar projektavimo dokumentus, žemės valdos projektus kuomet paaiškės tikslios planuojamos infrastruktūros objektų vietos ir charakteristikos. Dėl šios priežasties Švenčionių SpP brėžiniuose (Esamos būklės, Bendrųjų sprendinių ir Sprendinių konkretizavimo) nėra vaizduojami ir esami servitutai.

6. Sprendinių poveikis gamtinei aplinkai ir kultūros vertybėms

Išsamus poveikio aplinkai vertinimas yra pateikiamas SPAV atrankos dokumente bei Ekonominių skaičiavimų ir aplinkosauginio vertinimo ataskaitoje. Minėtieji dokumentai yra šio SpP sudėtinės dalys ir yra skaitomi kartu su SpP sprendiniais. Žemiau yra pateikiama poveikio aplinkai vertinimo santrauka.

6.1. Saugomos teritorijos

Švenčionių rajone yra pastebima ryški takoskyra tarp gamtinių teritorijų ir urbanistinių centrų. Rajono šiaurės vakarinėje ir vakarinėje rajono dalyse plyti dideli miškų ir kitų gamtinių teritorijų masyvai. Tose teritorijose gyvenvietės yra mažos ir nėra tankiai išsidėsčiusios, priešingai nei rytinėje, pietrytinėje ir pietinėje dalyse. Žemiau pateikiama informacija apie saugomas teritorijas, kurios persidengia su VVT teritorijomis. Visą saugomų teritorijų sąrašą galima rasti Ekonominių skaičiavimų ir aplinkosauginio vertinimo ataskaitoje bei sprendinių brėžinyje.

lentelė 4. Saugomos teritorijos persidengiančios su VVT teritorijomis (Šaltinis, Autoriai)

Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas, ha (bendras plotas ir plotas savivaldybėje)	Apsaugos tikslai (NATURA2000 teritorijoms saugomos gamtinės vertybės)	Persidengimas su VVT teritorijomis
<i>Nacionalinis parkas</i>			
Aukštaitijos nacionalinis parkas	41154,1 / 10034,0	Išsaugoti unikalią trijų kraštovaizdžio sričių sandūroje esančią Žeimenos aukštupio ekosistemą, jos gamtos ir kultūros vertybes.	Taip Persidengia su Berniūnų, Kaltanėnų, Ožkinių gyvenviečių VVT teritorijomis

Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas, ha (bendras plotas ir plotas savivaldybėje)	Apsaugos tikslai (NATURA2000 teritorijoms saugomos gamtinės vertybės)	Persidengimas su VVT teritorijomis
<i>Regioninis parkas</i>			
Asvejos regioninis parkas	11703,8 / <u>4890,3</u>	Parkas įsteigtas siekiant išsaugoti Asvejos ežeryno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Įdomiausia saugojama gamtos vertybė - Asvejos (Dubingių) ežeras.	Ne Ankstesniame SpP persidengė su Padubingės kaimu, SpP keitime ši gyvenvietė eliminuojama iš VVT teritorijų sąrašo
Labanoro regioninis parkas	55305,4 / <u>32011,7</u>	Išsaugoti Labanoro girios ir jos ežerų kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes, rekreaciniu požiūriu vertingus Rytų Aukštaitijos kraštovaizdžio kompleksus.	Taip Persidengia su Labanoro miestelio VVT teritorija
Sirvėtos regioninis parkas	9043,8 / <u>7430,4</u>	Išsaugoti sudėtingą orografinę struktūrą turinčius dubaklonius - Žeimenėlės - Sirvėtos ir Šventos - Miškinio, pasižyminčius raiškiais šlaitais bei termokarstiniais ežerėliais, miškingą takoskyrinį masyvą centrinėje parko dalyje, sudarantį pietvakarinį Švenčionių aukštumos kylį, Žeimenėlės - Sirvėtos upių sistemą, Ilgio - Vysučio ežerėlių kompleksą bei kalkingą žemapelkę Bėlio, Ilgio, Mergežerio paežerėse; išsaugoti kultūros paveldo vertybes, iš jų etnokultūriniu požiūriu unikalius architektūrinius kaimų kompleksus - Didžiasalį, Aidukus, Aučyną, Kančioginą, Kulniškes, išlaikiusius autentišką planinę struktūrą ir bendrąjį architektūrinį vaizdą.	Taip Persidengia su Stanislavavo, Stoniūnų, Šilinių, Šventos gyvenviečių VVT teritorijomis
<i>Draustiniai</i>			
Kretuonykščio telmologinis draustinis	542 / <u>542</u>	Saugomas vienas didžiausių Rytų Lietuvoje didelės ornitologinės vertės ežerotas pelkinis Kretuonykščio kompleksas su archeologiniais radiniais.	Taip Persidengia su Reškutėnų gyvenvietės VVT teritorija
Pagilūtės telmologinis draustinis	Nd	Draustinyje saugomi Pagilučio pelkynai, kaip sudėtingiausia Aukštaitijos nacionaliniame parke pelkinė ekosistema.	Ne Ankstesniame SpP persidengė su Kuklių kaimu, SpP keitime ši gyvenvietė eliminuojama iš VVT teritorijų sąrašo
Žeimenos ichtiologinis draustinis	1438,1 / <u>1367,3</u>	Draustinyje saugomos lašių, šlakių ir upėtakių nerštavietės bei gamtos buveinės: upių sraujymės su kurklių buveinėmis, eutrofiniai aukštieji žolynai, aliuvinės pievos, tarpinės pelkės ir liūnai, vakarų taiga, žolingi eglynai, pelkėti lapuočių miškai, aliuviniai miškai.	Taip Persidengia su Pabradės ir Švenčionėlių miestų VVT teritorijomis
Žeimenos kraštovaizdžio draustinis	943,2 / <u>943,2</u>	Draustinis įsteigtas siekiant išsaugoti vaizdingą Žeimenos slėnio kraštovaizdį su užliejamomis pievomis ir retų rūšių augalais.	Taip Persidengia su Meškerinės kaimo VVT teritorija
Žeimenos botaninis-	321 / <u>321</u>	Saugomas vaizdingas Žeimenos slėnis, retųjų augalų ir gyvūnų buveinės Žeimenos upėje, užliejamose pievose ir paslėnio miškuose	Taip Persidengia su Kaltanėnų miestelio VVT teritorija

Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas, ha (bendras plotas ir plotas savivaldybėje)	Apsaugos tikslai (NATURA2000 teritorijoms saugomos gamtinės vertybės)	Persidengimas su VVT teritorijomis
zoologinis draustinis			
<i>NATURA2000 teritorijos</i>			
Asvejos ežerynas (BAST)	10822 / <u>4886</u>	3140, Ežerai su menturdumblių bendrijomis; 3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 9020, Plačialapių ir mišrūs miškai; 9070, Medžiais apaugusios ganyklos	Ne Ankstesniame SpP persidengė su Padubingės kaimu, SpP keitime ši gyvenvietė eliminuojama iš VVT teritorijų sąrašo
Asvejos ežerynas (PAST)	10822 / <u>4610</u>	juodieji pesliai (<i>Milvus migrans</i>), lėliai (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	Ne Ankstesniame SpP persidengė su Padubingės kaimu, SpP keitime ši gyvenvietė eliminuojama iš VVT teritorijų sąrašo
Aukštaitijos nacionalinis parkas (BAST)	33000 / <u>5211</u>	3130, Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis; 3140, Ežerai su menturdumblių bendrijomis; 3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 5130, Kadagnai; 6230, Rūšių turtingi briedgaurnai; 6210, Stepinės pievos; 6270, Rūšių turtingi smiltynai; 6410, Melvenynai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 6530, Miškapievės; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7210, Žemapelkės su šakotąja ratainyte; 7230, Šarmingos žemapelkės; 9010, Vakarų taiga; 9020, Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050, Rūšių turtingi eglynai; 9070, Medžiais apaugusios ganyklos; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; 91E0, Aliuviniai miškai; 91T0, Kerpiniai pušynai; 91T0, Kerpiniai pušynai; Raudonpilvė kūmutė; Šneiderio kirmvabalys; Auksuotoji šaškytė; Dvijuostė nendriadusė; Šarvuotoji skėtė; Didysis ausinukas; Ūdra; Kūdrinis pelėausis; Manerheimo grybinukas; Skiauterėtasis tritonas; Ovalioji geldutė; Paprastasis kirtiklis; Plačialapė klumpaitė; Žvilgančioji reistūnė, Pelkinė uolaskėlė	Taip Persidengia su Berniūnų, Kaltanėnų, Ožkinių gyvenviečių VVT teritorijomis
Kretuono ežeras ir jo apylinkės (BAST)	1971 / <u>1971</u>	3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 6230, Rūšių turtingi briedgaurnai; 6270, Rūšių turtingi smiltynai; 6210, Stepinės pievos; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7210, Žemapelkės su šakotąja ratainyte; 7230, Šarmingos žemapelkės; 9010, Vakarų taiga; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai; 91E0, Aliuviniai miškai; Auksuotoji šaškytė, Didysis auksinukas, Dvilapis	Taip Persidengia su Reškutėnų gyvenvietės VVT teritorija

Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas, ha (bendras plotas ir plotas savivaldybėje)	Apsaugos tikslai (NATURA2000 teritorijoms saugomos gamtinės vertybės)	Persidengimas su VVT teritorijomis
		purvuolis; Keturdantė suktenė; Pelkinė uolaskėlė; Plačioji dusia; Stačioji dirvuolė; Šarvuotoji skėtė; Ūdra; Žvilgančioji riestūnė	
Kretuono ežeras (PAST)	1182 / <u>1182</u>	gaidukai (Philomachus pugnax), mažieji kirai (Larus minutus), upinės žuvėdros (Sterna hirundo)	Taip Persidengia su Reškutėnų gyvenvietės VVT teritorija
Labanoro regioninis parkas (BAST)	53200 / <u>31467</u>	3130, Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis;3140, Ežerai su menturdumblių bendrijomis;3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis;3160, Natūralūs distrofiniai ežerai;3260, Upių sraunumos su kurklių bendrijom	Taip Persidengia su Labanoro miestelio VVT teritorija
Setikės upė ir jos slėnis (BAST)	59 / <u>181</u>	6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; Auksuotoji šaškytė; Ovalioji geldutė; Šarvuotoji skėtė	Taip Persidengia su Šilinių gyvenvietės VVT teritorija
Vakarinė Aukštaitijos nacionalinis parko dalis (PAST)	34623 / <u>6129</u>	juodieji pesliai (Milvus migrans), žuvininkai (Pandion haliaetus), griežlės (Crex crex), žvirblinės pelėdos (Glaucidium passerinum), lututės (Aegolius funereus), žalvarniai (Coracias garrulus)	Taip Persidengia su Berniūnų, Ožkinių gyvenviečių VVT teritorijomis
Žeimenos upės (BAST)	1936 / <u>1872</u>	3260, Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 6270, Rūšių gausios ganyklos ir ganomos pievos; 6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450, Aliuvinės pievos; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010, Vakarų taiga; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 9180, Griovų ir šlaitų miškai; 91E0, Aliuviniai miškai; 6450, Aliuvinės pievos; 6410, Melvenynai; Baltijos lašiša; Kūdrinis pelėausis, Mažoji nėgė; Ovalioji geldutė; Paprastasis kirkittlis; Paprastasis kūjagalvis; Pleištinė skėtė; Ūdra	Taip Persidengia su Kaltanėnų, Pabradės, Platumų, Švenčionėlių gyvenviečių VVT teritorijomis

Pastaba. Saugomų teritorijų informacija gali būti kintanti, todėl įgyvendinant SpP sprendinius, rengiant projektus, turi būti vertinami naujais Saugomų teritorijų kadastro duomenys.

Planuojant VVT teritorijas ir numatant galimus geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sprendinius būtina atsižvelgti ar teritorija patenka į saugomas teritorijas ir kokia yra šių teritorijų paskirtis. Šiuo atveju 15 gyvenviečių VVT teritorijos persidengia su saugomomis teritorijomis. Vienu atveju tie persidengimai yra menki, kitais atvejais visa VVT teritorija patenka į saugomos teritorijos perimetrą. Ši informacija yra pateikiama sprendinių brėžinyje.

Saugomose teritorijose žmogaus veikla yra vertinama griežčiau. Ji turi būti organizuojama atsižvelgiant ne tik į infrastruktūros vystymui taikomus reglamentus, bet ir į saugomose teritorijose taikomus reglamentus. Įgyvendinant SpP sprendinius už saugomų teritorijų priežiūrą atsakingos institucijos gali numatyti, jeigu būtina, papildomus reikalavimus sprendinių įgyvendinimo darbams ar/ir eksploatacijai. Šiuo būdu yra siekiama sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir jautrioms teritorijoms.

6.2. Kultūros paveldo objektai

Plėtojant inžinerinę infrastruktūrą svarbu atsižvelgti ne tik į saugomas gamtines teritorijas bet ir į kultūros paveldo objektus. Šie objektai dažniau nei saugomos gamtinės teritorijos patenka į urbanizuotas teritorijas, o kartu ir į VVT teritorijas. Kultūros paveldo objektų dažniau pasitaiko urbanizuotose teritorijose, todėl ir sankirtos su VVT teritorijomis yra dažnesnės.

Kultūros paveldo objektų ir VVT teritorijų sankirtos yra aptartos SpP keitimo koncepcijos aiškinamajame rašte ir Ekonominių skaičiavimų ir aplinkosauginio vertinimo ataskaitoje. Tiek kultūros paveldo objektai ir jų apsaugos zonos, tiek VVT teritorijos su sprendiniais yra pavaizduoti brėžiniuose. Kultūros vertybių sąrašas ir numeravimas pateiktas Sprendinių bendrame brėžinyje. Pateikiamas Kultūros vertybių sąrašas nėra baigtinis ir gali kisti, todėl įgyvendinant SpP sprendinius, rengiant projektus, turi būti vertinami naujaisi Kultūros vertybių registro duomenys.

Iš visų 538 kultūros vertybių sąrašė esančių objektų 83 nekilnojamojo paveldo objektai patekta į VVT teritorijas. VVT teritorijos taip pat 31 kartą persidengia su nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonomis.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo tinklai planuojami tik esamų komunikacijų koridorių ribose atsižvelgiant į kultūros paveldo tvarkybos reglamentus - privalomųjų tvarkybos norminių dokumentų, nustatančių darbų planavimo, projektavimo, vykdymo ir su tvarkyba susijusių procedūrų atlikimo taisykles ir reikalavimus, užtikrinančius autentiškumo išsaugojimą, sistemos dalis. Kultūros paveldo objektuose ir vietovėse, siekiant nepažeisti vertingųjų savybių, nustatytų Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktais, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra sprendžiama individualiai (konkrečiam kultūros paveldo objektui ir vietai).

6.3. Paviršiniai vandens telkiniai ir pakrantės

Dėl Specialiojo plano keitimo lygmens, brėžinių mastelio ir didelės vektorinių duomenų apimties brėžiniuose nėra žymimos ir/ar Specialiuoju planu nustatomos paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos bei jų pakrančių apsaugos juostos. Tačiau, įgyvendinant Specialiojo plano keitimo sprendinius, rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo, techninio projektavimo dokumentus statinių, įrenginių įrengimui, būtina įvertinti ir vadovautis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugsėjo 2 d. įsakymo Nr. D1-293 redakcija), reglamentuojančio paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų dydžius ir nustatymo principus, reikalavimais.

Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose bei jų pakrančių apsaugos juostose galioja specialiosios žemės naudojimo sąlygos, todėl planuojant veiklą ir vykdant veiklą jose būtina vadovautis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, priimtame 2019 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos Seimo (Nr. XIII-2166), nurodytais specialiųjų žemės naudojimo sąlygų reikalavimais (žr. Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo VI skyriaus „Ekologinės apsaugos zonos, gamtos išteklių“ 7 „Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ ir 8 „Paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ skirsnius).

6.4. Vandensaugos tikslų užtikrinimas

Nuotekų tvarkymo ir išleidimo privalomieji reikalavimai išdėstyti Lietuvos Respublikos vandens įstatymo, priimto 1997 m. spalio 21 d. Lietuvos Respublikos Seimo (Nr. VIII-474) (nauja redakcija nuo 2019-11-01: Nr. XIII-1826), 18 straipsnyje, kuriame nurodomi reikalavimai nuotekų tvarkymui ir išleidimui. Nuotekos turi būti renkamos, valomos ir šalinamos taip, kad būtų daromas mažiausias neigiamas poveikis aplinkai ir galima būtų pasiekti vandensaugos tikslus.

Lietuvos Respublikos vandens įstatymo nuostatais yra draudžiama nuotekas išleisti tiesiai į ežerus ir į juos įtekančias upes mažesniu kaip 500 m atstumu iki ežero. Todėl, įgyvendinant įstatymo nuostatų reikalavimus, Specialiojo plano keitime buvo nagrinėta esama išleistuvų ir nuotekų priimtuvų vandensaugos aspektu situacija.

Išleistuvo sąvoka atitinka Vandens naudojimo ir nuotekų tvarkymo apskaitos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. D1-1120, apibrėžtą sąvoką, t. y. inžinerinis įrenginys, kuriuo nuotekos išleidžiamos į gamtinę aplinką, arba nuotekų išleidimo vieta į kitam asmeniui priklausančią nuotekų surinkimo sistemą.

Priimtovo sąvoka atitinka Nuotekų tvarkymo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu Nr. D1-236 (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. D1-515 redakcija), apibrėžtą sąvoką, t. y. gamtinės aplinkos elementas (jo dalis), į kurį išleidžiamos nuotekos.

Siekiant užtikrinti galimybę pasiekti vandensaugos tikslus, yra sudarytas Švenčionių rajono savivaldybėje esamų nuotekų priimtuvų sąrašas bei įvertintas Lietuvos Respublikos vandens įstatymo nuostatų įgyvendinimas (žr. lentelė 5).

lentelė 5. Esami nuotekų priimtuvai Švenčionių rajone

NVĮ pavadinimas	Nuotekų rūšis	Nuotekų po išvalymo priimtuvai
Pabradės NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Žeimenos upę
Švenčionių NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Mera-Kūna upę
Švenčionėlių NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Ž-1 (Žeimena) upę
Trūdų NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: melioracijos griovį
Šventos NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: melioracijos griovį (apie 1 km atstumas nuo ež. Ilgis)
Adutiškio NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Kamojos upę
Svirkių NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: melioracijos griovį (Svylos upę)

NVĮ pavadinimas	Nuotekų rūšis	Nuotekų po išvalymo priimtumas
Senos Pašaminės NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Šventelės-Dėmės upelį (apie 1,2 km atstumas nuo ež. Šventas)
Pavoverės NVĮ	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Voveraitės upelį (3,25 km iki Žeimenos upės)
NVĮ (Strūnos socialinės globos namai)	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Strūnos upę
Poligono NVĮ (Mažalotės k.)	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Žeimenos upę
Žuvininkystės tarnyba prie LR ŽUM, žuvivaisos skyrius, Žeimenos poskyris (Meškerinės k.)	komunalinės nuotekos	nuotekos po valymo į aplinką: Žeimenos upę
Švenčionių rajono savivaldybės administracijos Švenčionėlių seniūnijos paviršinių NVĮ	paviršinės nuotekos	paviršinės nuotekos į aplinką: Žeimenos upę
UAB „Intersurgical“ paviršinių NVĮ	paviršinės nuotekos	paviršinės nuotekos į aplinką: į tvenkinį, Dubingos upę
UAB „Lit-Invest“ paviršinių NVĮ	paviršinės nuotekos	paviršinės nuotekos į aplinką: sausą griovį - Žeimenos upės baseinas
UAB „Maltosa“ paviršinių NVĮ	paviršinės nuotekos	paviršinės nuotekos į aplinką: į pelkę - Žeimenos upės baseinas
UAB „VIADA LT“ paviršinių NVĮ	paviršinės nuotekos	paviršinės nuotekos į aplinką: sausas griovį - Žeimenos upę
VĮ „Valstybinių miškų urėdija“ paviršinių NVĮ	paviršinės nuotekos	paviršinės nuotekos į aplinką: Žeimenos upę
IĮ sodyba „Prie Žeimenos“	buitinės nuotekos	buitinės nuotekos po valymo į aplinką

Vertinant esamą situaciją, išvalomos komunalinės, buitinės ar paviršinės nuotekos nėra išleidžiamos tiesiai į ežerus ar į juos įtenkančias upes mažesniu nei 500 m atstumu iki ežerų.

Taip pat Specialiojo plano keitime, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vandens įstatymo 18 straipsnio 4 punkto nuostatas, nėra planuojama įrengti naujų nuotekų valymo įrenginių, kurių nuotekos būtų išleidžiamos tiesiai į ežerus ar į juos įtekančias upes mažesniu nei už 500 m atstumu iki ežerų (žr. Specialiojo plano keitimo sprendinių brėžinius).

7. Sprendinių įgyvendinimo rodikliai

SpP keitimo sprendinių įgyvendinimo rodikliai apima visus sprendinius, tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad keičiantis vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros ir organizavimo

reglamentavimui, rodikliai gali keistis. Rodikliai apima sprendinio įgyvendinimo etapus nuo techninio projekto parengimo ir finansavimo numatymo iki statybos darbų pabaigos ir nuolatinės eksploatacijos bei jos priežiūros. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ne visi sprendiniai turi tą pačią įgyvendinimo eigą. Vieniems gali būti numatomas ir skiriamas finansavimas iš viešojo vandens tiekėjo ir/ar savivaldybės biudžeto, kitiems yra reikalinga gauti papildomą finansinę paramą iš įvairių fondų/paramos programų/kt. Dalis finansavimo gali būti užtikrinama banko paskola.

Sprendinių įgyvendinimo rodikliai pateikiami lentelėje (žr. lentelė 6). Jeigu reikia sprendinių įgyvendinimui yra rengiami finansavimo gavimo ir detalaus planavimo dokumentai. Finansavimui gauti yra rengiamos paraiškos nacionaliniams ir tarptautiniams fondams. Šių paraiškų rengimo eiga yra apibrėžta paraiškų rengimo dokumentuose ir procesuose. Todėl prie sprendinių įgyvendinimo rodiklių, esant poreikiui turėtų būti įtrauktas „paraiškos rengimo“, „finansavimo skyrimo“ ar pan. rodikliai.

lentelė 6. Sprendinių įgyvendinimo rodikliai ir jų apibrėžimai

Rodiklis	Apibrėžimas
Inicijuoti techniniai projektai, vnt.	Savivaldybės administratoriaus sprendimu yra numatomas techninio projekto rengimas. Yra sudarytas projektavimo sąlygų sąvadas.
Techniniai projektai, turintys parinktus rengėjus, vnt.	Projektai, kuriems konkurso tvarka yra parinkti techninio projektavimo darbus atliksiantys juridiniai/fiziniai asmenys.
Parengti ir su atsakingomis institucijomis suderinti techniniai projektai, vnt.	Techninių projektų, kuriuos jų rengėjas vadovaudamasis Lietuvos respublikos teisės aktais, reglamentais, darbo patirtimi bei naujomis pasaulinėmis inovacijomis parengia techninį projektą, jį suderina su atsakingomis institucijomis, skaičius.
Įvykdyti statybos darbai, vnt.	Statybos darbų skaičius, kuriuos jų vykdytojas yra atlikęs pagal techniniame projekte numatytus reikalavimus ir yra juos suderinęs su atsakingomis institucijomis.
Rekonstruotų tinklų ilgiai, m	Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo (savitakių ir slėginių) tinklų ilgis išreikštas metrais, m.
Rekonstruotų infrastruktūros objektų kiekis, vnt.	Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo objektų kiekis vienetais identifikuojant objektus. Šie objektai gali būti vandens gerinimo įrenginiai, gręžiniai, nuotekų siurblinės, etc.
Naujai paklotų tinklų ilgiai, m	Naujai paklotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo (savitakių ir slėginių) tinklų ilgis išreikštas metrais
Naujai įrengta infrastruktūra, vnt.	Naujai paklotų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo objektų kiekis vienetais identifikuojant objektus. Šie objektai gali būti vandens gerinimo įrenginiai, gręžiniai, nuotekų siurblinės, etc.
Vartotojų skaičius, vnt.	Tai asmenų naudojančių vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas skaičius. Šis rodiklis atskirai vertinamas kiekvienai VVT teritorijai, aglomeracijai ir bendrai visam rajonui.
Prisijungimo procentas, %	Santykis tarp gyventojų gaunančių centralizuoto vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo paslaugas ir visų teritorijos gyventojų skaičiaus išreikštas procentais. Šis rodiklis atskirai vertinamas kiekvienai aglomeracijai, racionaliajai VVT teritorijai ir bendrai visam rajonui.
Suvartojamas geriamojo vandens kiekis, m3	Per tam tikrą laikotarpį suvartoto geriamojo vandens kiekis, m3/d, m3/mėn., m3/m. Šis rodiklis nustatomas tiek atskiroms vandenvietėms, tiek atskiroms racionaliosioms VVT teritorijoms, tiek bendrai visam rajonui)

Rodiklis	Apibrėžimas
Išgaunamo ir tiekiamo vandens kokybė	Pagal Higienos normas HN23:2003 (Valstybės žinios, 2003-08-13, Nr. 79-3606, aktuali redakcija) vertinamų geriamojo vandens kokybės rodiklių vertinimas.
Surenkamų nuotekų kiekis, m3	Centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis surenkamų nuotekų kiekis, m3.
Iš individualių nuotekų valymo įrenginių surenkamų nuotekų kiekis, m3	Iš individualių mažųjų surinktų nuotekų kiekis, kurias į nuotekų valymo įrenginius pristatė nuotekų išvežimo paslaugas teikiančios įmonės, m3.
Susidarancio nuotekų dumblo kiekis, m3	Nuotekų valyklose susidarantis nuotekų dumblo kiekis, vertinamas kiekvienoje iš valyklų ir bendrai rajone, m3.
Išvalomų nuotekų kokybė	Stebima išleidžiamų nuotekų kokybė. Ji negali viršyti leistinų koncentracijų pagal atskiras charakteristikas, kurios yra identifikuotos Nuotekų tvarkymo reglamente (Valstybės žinios, 2006-05-25, Nr. 59-2103, aktuali redakcija).
Papildomi (taikomi tik esant poreikiui)	
Parengti detalieji planai, vnt.	Parengtų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros klausimus sprendžiančių detaliųjų planų skaičius, kuriuos konkurso tvarka parinktas juridinis asmuo parengė ir suderino su atsakingomis institucijomis.
Finansavimo projekto parengimas, vnt.	Parengtų vandens tiekimo ir/ar nuotekų tvarkymo infrastruktūros vystymo finansavimui gauti projektų skaičius. Vėliau renkama informacija kiek iš šių projektų buvo sėkmingi.
Gautos paramos vertė, EUR	Lėšų kiekis konkrečiam objektui/planui/veiklai įgyvendinti, gautas iš tarptautinių, Lietuvos ar privačių fondų išreikštas eurai.
Įgyvendinti visuomenės informavimo veiksmai, vnt.	Įgyvendinti visuomenės informavimo ir švietimo renginiai/akcijos/informacijos kampanijos skirtos gyventojus informuoti apie geriamojo vandens kokybę, nuotekų tvarkymo reikalingumą, aplinkosaugines atsakomybes susijusias su netinkamu vandens vartojimu ir nuotekų tvarkymu bei pan.